

Publicering av personuppgifter i sociala media

§ 223, N161-1061/21

Förvaltningen har utrett om nämndens dagliga verksamheter kan fortsätta att publicera inlägg med personuppgifter på sociala medier. En konsekvens- och riskbedömning har genomförts, som visar på att det föreligger vissa risker för de registrerade brukarna. Nämnden ska därför begära förhandssamråd med Integritetsskyddsmyndigheten

Beslut

1. Nämnden för funktionsstöd begär förhandssamråd med Integritetsskyddsmyndigheten avseende konsekvensbedömning gällande publicering av personuppgifter i sociala medier.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande med bilagor till Integritetsskyddsmyndigheten.

Handlingar

Förvaltningen har den 2 november 2021 upprättat ett tjänsteutlåtande med två tillhörande bilagor. Förvaltningen föreslår att nämnden begär förhandssamråd med Integritetsskyddsmyndigheten avseende konsekvensbedömning gällande publicering av personuppgifter i sociala medier och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande med bilagor till Integritetsskyddsmyndigheten.

Viss information delges nämnden i form av ett bildspel om publicering av personuppgifter i sociala medier (N161-0171/21).

Yrkande

Ordförande Jens Adamik (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag begära förhandssamråd med Integritetsskyddsmyndigheten.

Justering

Den 24 november 2021.

Protokollsutdrag skickas till

Integritetsskyddsmyndigheten

Utdrag ur protokoll (nr 11)

Sammanträdesdatum: 2021-11-24

Vid protokollet

Sekreterare

Viktor Jakobsson Rikenberg

Ordförande

Jens Adamik (L)

Justerande

Åsa Nilsen (FI)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-11-02

Diarienummer N161-1061/21

Handläggare

Christopher Runeberg, Johan Twedberg,

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post:

christopher.runeberg@funktionsstod.goteborg.se

Publicering av personuppgifter i sociala medier

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd begär förhandssamråd med Integritetsskyddsmyndigheten avseende konsekvensbedömning gällande publicering av personuppgifter i sociala medier.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande med bilagor till Integritetsskyddsmyndigheten.

Sammanfattning

Nämnden har cirka 90 dagliga verksamheter, som både är en daglig sysselsättning för brukare och arbetsträning och förberedelse för att kunna komma in på arbetsmarknaden. Många av dessa verksamheter har en kreativ inriktning, till exempel teater, konst, film och mediaproduktion. För dessa verksamheter är en synlighet på sociala medier en nödvändighet för att nå ut till sina målgrupper, som kan vara exempelvis läsare, tittare, besökare, åskådare och konstkonsumenter.

För att försäkra sig om att nämnden inte gör sig skyldig till brott mot dataskyddsförordningen genom publicering på sociala medier har förvaltningen genomfört en konsekvensbedömning. Syftet med konsekvensbedömningen är huvudsakligen att visa att dataskyddsförordningen efterlevs, att kartlägga de risker som behandlingarna kan innebära för de registrerade och att planera de åtgärder som ska vidtas för att minska dessa risker.

Om en behandling, trots de åtgärder för att minska risker som planeras, fortfarande är förenad med höga risker, ska den personuppgiftsansvarige samråda med Integritetsskyddsmyndigheten.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Rättsläget är inte helt klarlagt angående huruvida det är förenligt med dataskyddsförordningen att publicera personuppgifter på sociala media. Framför allt när det handlar om brukares och anhörigas personuppgifter då dessa omfattas av sekretess.

Om dataskyddsförordningens regler inte följs kan Integritetsskyddsmyndigheten ålägga nämnden för funktionsstöd att betala en sanktionsavgift på upp till tio miljoner kronor.

Genom att göra en konsekvensbedömning och begära förhandssamråd bedömer förvaltningen att risken för att nämnden för funktionsstöd döms till sanktionsavgifter för

brott mot dataskyddsförordningen är mindre än om nämnden hade beslutat att fortsätta med behandlingar på eget initiativ.

På längre sikt skulle publicering av inlägg med brukares personuppgifter på sociala media kunna bidra till att de kommer in på arbetsmarknaden då det handlar om branscher som bygger på offentlighet. En digitalt sänd pjäs kan exempelvis möjliggöra för brukare att få ytterligare roller i andra pjäsuppsättningar utanför den dagliga verksamheten. Det kan därför ha en positiv ekonomisk effekt för framför allt den enskilde brukaren, men även för nämnden för funktionsstöd och samhället i stort.

Likaså bedöms ett beslut av nämnden om att sluta att publicera inlägg med brukares personuppgifter på sociala medier kunna bidra till att de har svårare för att komma in på arbetsmarknaden, vilket kan ha en negativ ekonomisk effekt för framför allt den enskilde brukaren, men även för nämnden för funktionsstöd och samhället i stort.

Eftersom det inte finns några tydliga vägledande avgöranden i denna fråga sedan tidigare, skulle även nämndens beslut kunna ha påverkan på hur andra kommuner hanterar denna fråga. Mindre kommuner har dels sällan resurser att prioritera dessa frågor, dels kan vara mer benägna att välja det mest säkra alternativet för att inte riskera sanktionsavgifter. I så fall kan den både få ekonomisk betydelse för brukarna i de kommunerna och en större effekt för samhället i stort.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Det aktuella ärendet är av stor betydelse för brukare och anhöriga i många av nämndens dagliga verksamheter. Detta eftersom publicering av inlägg med bland annat brukares personuppgifter är en förutsättning för hur en del dagliga verksamheter bedrivs.

Det finns flera delar av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021-2026 som berörs av det aktuella ärendet.

Mål nummer två är att personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra. Mål nummer tre är att personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.

Möjligheterna att uppnå dessa mål är beroende av det aktuella ärendet. Genom att publicera inlägg med brukares personuppgifter på sociala media ges brukare och deras anhöriga båda möjlighet att kommunicera med staden på lika villkor som andra och delta i samhällslivet på lika villkor som andra.

Om behandlingarna skulle upphöra skulle det innebära att det kan bli mycket svårare för nämndens brukare att vara lika delaktiga som andra. För framför allt de dagliga verksamheter som sysslar med journalistisk verksamhet, skulle det vara omöjligt att fortsätta med sin verksamhet i samma utsträckning som idag. Men även i princip alla andra dagliga verksamheter som är verksamma inom kultur och konst skulle påverkas.

Den lagliga grunden för nämndens publicering av inlägg med brukares och anhörigas personuppgifter på sociala medier är deras samtycke. Detta bidrar till att de personer med funktionsnedsättning självbestämmande och inflytande över hur deras insatser verkställs.

Eftersom sociala medier är ett så utbrett och vedertaget kommunikationsmedel i dag skulle ett beslut om att sluta att publicera personuppgifter riskera att bidra till att personer med funktionsnedsättning blir osynliggjorda i samhället. En brukarorganisation, FUB Göteborg, framförde i sitt remissvar att de anser att det är diskriminering att personer med funktionsnedsättning inte får synas på sin dagliga verksamhet under samma förutsättningar som andra personer gör på sina arbetsplatser.

Mål nummer sju i programmet är att personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning. Att publicera inlägg med personuppgifter på sociala medier kan både bidra till meningsfull sysselsättning och göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att komma in på arbetsmarknaden.

Att publicera inlägg med personuppgifter på internet är förenat med flera risker för de registrerade. Eftersom det är fråga om en relativt ny teknik är konsekvenserna av dess användning fortfarande inte helt överblickbara. Detta gör att det kan finnas ytterligare risker med behandlingarna.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp

Information lämnas i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 17 november 2021.

Rådet för funktionsstödsfrågor

Eftersom rådet för funktionsstöd tillsattes först efter sommaren har dialog i stället förts med ett antal enskilda brukarorganisationer.

Bilagor

1. Konsekvensbedömning
2. Dataskyddsombudets utlåtande över konsekvensbedömningen

Ärendet

Förvaltningen har utrett om det är möjligt för nämndens dagliga verksamheter att fortsätta att publicera inlägg med personuppgifter på sociala medier. En konsekvensbedömning med en riskbedömning har genomförts, som visar på att det fortfarande föreligger risker för de registrerade. Nämnden föreslås därför begära förhandssamråd med Integritetsskyddsmyndigheten.

Beskrivning av ärendet

Nämnden har cirka 90 dagliga verksamheter, som både är en daglig sysselsättning för brukare och arbetsträning och förberedelse för att kunna komma in på arbetsmarknaden. Många av de här verksamheterna har en kreativ inriktning, till exempel teater, konst, film och mediaproduktion. För dessa verksamheter är en synlighet på sociala medier en nödvändighet för att nå ut till sina målgrupper (läsare, tittare, besökare, åskådare och konstkonsumenter). Eftersom all nämndens verksamhet omfattas av stark sekretess och strikt reglering om personuppgiftshanteringen, gäller denna även för de dagliga verksamheterna. Detta innebär att lagarna som är till för att skydda deltagarna, också gör det mycket svårt för dem att synas i förvaltningens olika sociala medier.

Under sommaren 2020 kom en dom från EU-domstolen, kallad Schrems II, i vilken domstolen kom fram till att Facebooks överföring av personuppgifter till USA inte var förenlig med dataskyddsförordningen då det avtal som ingåtts mellan Europa och USA inte i tillräcklig utsträckning garanterade skyddet för europeiska medborgares personuppgifter.

Sedan domen har frågan uppkommit om det är lagligt att fortsätta att publicera inlägg med brukares personuppgifter på sociala medier, då i princip alla sociala medieplattformar antingen för över och lagrar sin information på servrar i USA, eller är amerikanska företag som enligt amerikansk lagstiftning är skyldiga att lämna ut information på begäran av amerikanska myndigheter.

För att försäkra sig om att nämnden inte gör sig skyldig till brott mot dataskyddsförordningen har förvaltningen utrett huruvida verksamheten sker i enlighet med dataskyddsförordningen.

Enligt dataskyddsförordningen ska en konsekvensbedömning genomföras om en behandling kan innebära stora risker för de registrerade. Syftet med konsekvensbedömningen är huvudsakligen att visa att dataskyddsförordningen efterlevs, att kartlägga de risker som behandlingarna kan innebära för de registrerade och att planera de åtgärder som ska vidtas för att minska dessa risker.

När det är lämpligt kan ett konsekvensbedömningen vara att synpunkter från de registrerade eller deras företrädare inhämtas. Förvaltningen för funktionsstöd har berett ett antal brukarorganisationer möjlighet att inkomma med synpunkter. Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg, Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning Göteborg och Autism & Aspergerföreningen Distrikt Göteborg har valt att lämna synpunkter. Dessa anser alla tre att brukare som tydligt och klart kan förmedla att de vill vara med i förvaltningens externa digitala kanaler och förstår vad det innebär, ska kunna få vara det. Vad gäller frågan om huruvida förvaltare eller god man ska kunna lämna samtycke för sin huvudmans räkning så är åsikterna delade.

När en konsekvensbedömning genomförs ska det förordnade dataskyddsombudet rådfrågas. Förvaltningen gjorde detta genom att ta fram ett första utkast till konsekvensbedömning som Dataskyddsombudet fick yttra sig över. Efter att förvaltningen har färdigställt konsekvensbedömningen utifrån Dataskyddsombudets rekommendationer har den färdiga versionen skickats till Dataskyddsombudet som har inkommit med ytterligare ett yttrande. På Dataskyddsombudets begäran har även en del av yttrandet lagts in i detta tjänsteutlåtande, under rubriken Dataskyddsombudets bedömning.

Om en behandling, trots de åtgärder för att minska risker som planeras, fortfarande är förenad med höga risker, ska den personuppgiftsansvarige samråda med Integritetsskyddsmyndigheten. Integritetsskyddsmyndighetens yttrande kommer därefter att ligga till grund för nämndens beslut om huruvida nämndens verksamheter ska få fortsätta att publicera inlägg med brukares och deras anhörigas personuppgifter på sociala medier med stöd av deras samtycke.

Förvaltningens bedömning

Vid genomförandet av konsekvensbedömningen har förvaltningen gjort ett antal juridiska bedömningar. Dessa är i korthet följande:

Nämnden är personansvarig för publiceringar av inlägg med personuppgifter på sociala medier.

Förvaltningen bedömer att nämnden inte är gemensamt personuppgiftsansvarig tillsammans med de sociala medieplattformarna till de personuppgiftsbehandlingar som de genomför på eget initiativ.

Eftersom de sociala medieplattformarna inte behandlar personuppgifter på nämndens räkning utan för sina egna syften bedömer förvaltningen att det inte finns någon personuppgiftsbiträdesrelation mellan dessa.

För att få behandla personuppgifter behöver det finnas en giltig rättslig grund. En sådan rättslig grund är samtycke. På grund av den maktobalans som råder mellan nämnden och dess brukare råder det dock en juridisk osäkerhet om huruvida samtycke är en giltig rättslig grund. Trots att det finns skäl som talar emot att samtycke är en giltig rättslig grund, bedömer förvaltningen att den är mest lämplig att tillämpa för de aktuella behandlingarna. Denna bedömning utgår från att det är en grundläggande princip i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade att brukare själva ska få bestämma över sina insatser, och de brukare som är i dagliga verksamheter som har en mer publik karaktär, som journalistiska eller konstnärliga verksamheter, själva har valt det. Det är dock fortfarande av yttersta vikt att verksamheterna gör allt som går för att säkerställa att de samtycken som ges är helt frivilliga, och absolut inte på något sätt är en förutsättning för att få en insats verkställd eller delta i verksamheten.

Förvaltningen bedömer att en god man eller förvaltare som har förordnats för en brukare som inte endast tillfälligtvis saknar förmåga att ta ställning och som har det i sitt uppdrag, kan samtycka till att brukarens personuppgifter behandlas genom att publiceras på sociala medier.

Förvaltningen bedömer att en publicering på internet inte i sig innebär en överföring till tredje land, som USA, men för säkerhets skull ska brukarna informeras om att den sociala

medieplattformen kan göra en sådan överföring, och samtycka till det för att publicering av inlägg med deras personuppgifter ska kunna ske.

Förvaltningen bedömer att enbart det faktum att en person har en synlig funktionsnedsättning inte är en känslig personuppgift i sig och att en inspelning med en persons röst inte innebär att biometriska personuppgifter behandlas. Förvaltningen bedömer därmed att de aktuella behandlingarna inte innebär någon behandling av känsliga personuppgifter.

Utifrån dessa inledande överväganden drar förvaltningen därefter följande slutsatser:

Förvaltningen bedömer att det finns lagliga förutsättningar för nämndens verksamheter att fortsätta att publicera inlägg med brukares, anhörigas, anställdas och andras personuppgifter på sociala medier med stöd av deras uttryckliga samtycke.

Förvaltningen bedömer även att det finns lagliga förutsättningar för nämndens verksamheter att publicera inlägg med brukare som själva inte kan lämna samtycke med stöd av deras förvaltares eller gode mans samtycke för sin huvudmans räkning.

Den konsekvensbedömning som har genomförts visar dock på att de aktuella behandlingarna är förenade med en del risker för de registrerade. Dessa risker har kartlagts i konsekvensbedömningen, tillsammans med åtgärder som syftar till att minska riskerna. Trots åtgärderna bedöms en del risker fortfarande ha mycket hög sannolikhet, men mindre konsekvenser, och en del andra risker bedöms kunna leda till mycket stora konsekvenser, men vara mindre sannolika. De aktuella behandlingarna kommer alltså även fortsättningsvis att vara förenade med en del risker för de personer vars personuppgifter publiceras. Då nämndens verksamheter inte råder helt över den teknik som används utan måste förlita sig på de sociala medier som används av alla andra människor i samhället kan riskerna inte åtgärdas helt och hållet.

Eftersom det handlar om en fortfarande ganska ny teknik vars fullständiga konsekvenser inte är kända i dagsläget och en ganska ny lagstiftning som fortfarande håller på att utvecklas mycket, är rättsläget gällande de aktuella behandlingarna inte heller helt klarlagt.

Utifrån att det finns risker med behandlingen som bedöms ha mycket hög sannolikhet, och att det finns risker som bedöms ha mycket stora konsekvenser för de registrerades fri- och rättigheter, i förening med de oklara rättsläge som trots allt får anses råda på området, är förvaltningens rekommendation att nämnden begär förhandssamråd med Integritetsskyddsmyndigheten.

De frågor som nämnden huvudsakligen vill samråda med Integritetsskyddsmyndigheten om är följande:

- Anser Integritetsskyddsmyndigheten att publicering av inlägg med brukares personuppgifter på sociala medier är helt utesluten utifrån LSS, SoLPUL och GDPR?
- Om svaret på föregående fråga är nej, hur förhåller sig det till LSS målsättning att Nämnden för funktionsstöds verksamhet ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet?
- Bedömer Integritetsskyddsmyndigheten att samtycke är en tillämplig laglig grund för de aktuella behandlingarna?

- Om svaret på föregående fråga är nej, vilken annan laglig grund anser Integritetsskyddsmyndigheten skulle kunna vara tillämplig på de aktuella behandlingarna?
- Bedömer Integritetsskyddsmyndigheten att Nämnden för funktionsstöd är medansvarig till den behandling som en social mediaplattform gör när den för över personuppgifter till tredje land?
- Om svaret på den föregående frågan är nej, behöver Nämnden för funktionsstöd en laglig grund för överföring till tredje land när den inte är personuppgiftsansvarig för den behandling som överföringen innebär? I så fall, skulle samtycke kunna vara en tillämplig laglig grund för en sådan behandling?
- Bedömer Integritetsskyddsmyndigheten att en förvaltare eller god man, som har denna arbetsuppgift inom ramen för sitt förordnande, för sin huvudmans räkning kan samtycka till att ett inlägg med dess personuppgifter publiceras på sociala media, när denne inte endast tillfälligtvis saknar förmåga att ta ställning?
- Bedömer Integritetsskyddsmyndigheten att Nämnden för funktionsstöd genom konsekvensbedömningen har visat att de aktuella behandlingarna sker i enlighet med dataskyddsförordningen?
- Bedömer Integritetsskyddsmyndigheten att de åtgärder som Nämnden för funktionsstöd har infört eller planerar att införa fortfarande innebär att det föreligger hög risk för de registrerade i dataskyddsförordningens mening?
- Om svaret på den föregående frågan är ja, vilka ytterligare säkerhetsåtgärder skulle Integritetsskyddsmyndigheten rekommendera att nämnden skulle kunna vidta?

Dataskyddsombudets bedömning

Dataskyddsombudet anser att förvaltningens konsekvensbedömning till viss del innehåller det som en konsekvensbedömning behöver innehålla. Några viktiga aspekter saknas dock, vilket försvårar dataskyddsombudets möjligheter att lämna en helt rättvisande rekommendation. Det kan också innebära att Integritetsskyddsmyndigheten inte har de förutsättningar som krävs vid ett förhandssamråd.

Dataskyddsombudet håller med förvaltningen om att de aspekter som lyfts i konsekvensbedömningen är viktiga och har förståelse för att de ändamål som lyfts kan anses beaktansvärda. Dataskyddsombudet håller dock inte med om flera av de slutsatser som görs. En del av dessa slutsatser är hänförliga till tredjelandsöverföring och verkligheten efter Schrems II-domen. En del av dem är hänförliga till publiceringen av brukares, närståendes och anställdas personuppgifter i sociala medier överhuvudtaget.

Avseende publiceringen av brukares, närståendes och anställdas personuppgifter i sociala medier överhuvudtaget, anser dataskyddsombudet att förvaltningen på det generella sätt som beskrivs inte kan basera behandlingen på den rättsliga grunden samtycke. Även om förvaltningen har argumenterat för hur de ser på användningen av samtycke och hur man avser säkerställa frivilligheten, anser dataskyddsombudet att det inte är tillräckligt och anser det osannolikt att förvaltningen kan säkerställa frivilligheten varken avseende brukare eller anställda på så vis att det skulle uppfylla kraven på samtycke som rättslig grund.

Dataskyddsombudet anser det tveksamt om någon annan rättslig grund skulle kunna tillämpas på behandlingen, vilket i så fall skulle innebära att behandlingen inte är laglig

oaktat domen i Schrems II. Ändamålen för behandlingarna varierar dock så pass mycket att det är svårt att bedöma.

Dataskyddsombudet anser att förvaltningen lyfter intressanta aspekter avseende journalistiska, konstnärliga och litterära ändamål kopplat till bestämmelserna i 1 kap. 7 § 2 st. dataskyddslagen. Det är dock oklart om och i vilken omfattning som bestämmelserna kan åberopas av en myndighet.

Dataskyddsombudet vill också lyfta att brukare och deras närstående skyddas av en mycket stark sekretess. Även om den enskilde själv skulle ha hävt sekretessen, vilket verkar vara vad förvaltningen föreslår, så bör man som myndighet fundera över om det verkligen är lämpligt att publicera den typen av uppgifter.

Dataskyddsombudet anser inte att förvaltningen på ett tillfredsställande vis har kunnat påvisa hur man som personuppgiftsansvarig ska kunna ta tillvara de registrerades rättigheter enligt dataskyddsförordningen när personuppgifter publiceras på sociala mediaplattformar.

Avseende överföring till tredjeland och verkligheten efter Schrems II vill dataskyddsombudet lyfta följande.

I Schrems II-domen kom EU-domstolen fram till att Privacy Shield på grund av det långtgående och ingripande regelverk som finns i USA, inte ger ett tillräckligt skydd för de registrerades fri- och rättigheter. Det konstaterades också att standardavtalsklausuler fortfarande gäller som överföringsmekanism (mekanism som kan göra en överföring till tredjeland laglig) men att dessa kan behöva kompletteras av ytterligare skyddsåtgärder. Ingen av de plattformar som förvaltningen använder har redogjort för att man har vidtagit några sådana åtgärder. Oavsett om det skulle finnas en rättslig grund för behandlingen av personuppgifter på sociala medier kvarstår problematiken med den överföring av personuppgifter till USA som man utsätter de registrerade för genom att behandla deras personuppgifter på dessa plattformar. Denna problematik kvarstår oavsett vilken rättslig grund som behandlingen har.

Det långtgående regelverk som det hänvisas till ovan innebär att USA genom kan insamla stora mängder personuppgifter med hänvisning till krav avseende bl.a. nationell säkerhet och allmänintresset. Mot denna behandling kan europeiska medborgare inte värja sig. Det finns ingen möjlighet att invända mot behandlingen och man har inte tillgång till effektivt rättsskydd, med andra ord saknas några av de mänskliga rättigheter som vi garanteras inom EU/EES. Dataskyddsombudet anser inte att dessa risker för de registrerade tydliggörs tillräckligt i förvaltningens konsekvensbedömning.

Dataskyddsombudet anser inte att det godtagbart för förvaltningen att använda sig av den registrerades samtycke enligt artikel 49 till överföringen. Undantagen i artikel 49 ska enbart användas i särskilda situationer och får inte vara repetitiva.

Slutsatsen att samtycke enligt artikel 49 är tillämpligt har konstaterats av förvaltningen utan att redogöra för andra alternativ eller skyddsåtgärder, vilket inte är förenligt med EDPB:s riktlinjer 2/2018 om undantagen i artikel 49. De omständigheter som lyfts i Schrems II-målet om de långtgående regelverk som finns tillgängliga för amerikanska myndigheter, samt den brist på möjligheter för europeiska medborgare att värja sig mot detta lyfts överhuvudtaget inte. Istället anges att risken för den registrerade i och med

överföringen är liten eftersom ändamålet med behandlingen ändå är att uppgifterna ska offentliggöras. Detta genererar ett cirkelresonemang som inte kan anses förenligt med andemeningen i dataskyddsförordningen. I Schrems II-målet anses behandlingen utgöra tredjelandsoverföring. Att en annan typ av behandling inte ansågs göra det i den 18 år gamla domen i mål C-101/01 ”Bodil Lindqvist” kan rimligtvis inte minska skyldigheten att följa vad EU-domstolen beslutat i Schrems II eller minska riskerna för den enskilde på det vis som förvaltningen anger.

I sammanhanget kan det även noteras att det inte i detta sammanhang inte finns några ”harmlösa” personuppgifter utan även sådana uppgifter som vi kanske själva gjort tillgängliga ska ges ett skydd enligt dataskyddsförordningen. Avseende det som lyfts om diskriminering bör poängteras att det inte handlar om att en viss grupp inte får synas eller liknande. Schrems II-domen gör inte skillnad på personuppgifter. Snarare lyfts av domstolen att även det som man kan kalla vanliga personuppgifter såsom namn, e-postadress osv. också kan vara känsligt för den registrerade om amerikanska myndigheter får del av dessa. Det riskerar bli missvisande att påstå att den enskilde utsätts för diskriminering om denne inte får synas i förvaltningens sociala medier, när domen gäller alla personuppgifter, alla målgrupper. Att enskilda använder sina egna sociala mediekonton är en annan fråga. Då ingås ett avtal genom användarvillkor med den enskilde och den sociala medieplattformen och man gör det som privatperson.

Dataskyddsombudet har förståelse för att nämnden har flera regelverk att följa och att kärnuppdraget står i fokus. För att kunna göra väl avvägda bedömningar är det emellertid viktigt att belysa samtliga perspektiv. I takt med att digitaliseringen ökar kommer frågan om privatliv, personuppgifter och integritet fortsatt att vara högaktuell. Dataskyddsombudet vill därför uppmana till stor försiktighet och se långsiktigt på arbetet med att säkerställa skyddet för de registrerades fri- och rättigheter.

Utöver att utsätta de registrerade för otillbörligt intrång i deras privatliv bör även risken för negativ påverkan för förvaltningen noteras. Att värna om medborgares förtroende är något som myndigheter bör värdera högt då ett minskat förtroende kan få allvarliga konsekvenser. Därtill bör myndigheter i frågan även väga in att medborgare i många fall är beroende av den välfärd eller de frivilliga insatser som staden tillhandahåller. Detta gör att det är extra viktigt att myndigheten, oaktat uppdrag, alltid strävar efter att värna om de registrerades fri- och rättigheter genom att säkerställa följsamhet mot det regelverk som finns till för att skydda dessa intressen, dvs. dataskyddsförordningen.

Slutligen vill dataskyddsombudet framföra att de domar som EU-domstolen producerar är bindande för personuppgiftsansvariga i Sverige och i hela EU/EES. Det EU-domstolen baserar sina domslut på är lagar och regler som unionens medlemsländer gemensamt har stiftat och ansett viktiga för dess invånare och för unionen som helhet. Dataskyddsombudet är av uppfattningen att överföringen av personuppgifter genom sociala medier är oförenlig med dataskyddsförordningen och domslutet i det så kallade Schrems II-målet. De begränsningar som föreslås är inte tillräckliga för att säkerställa följsamhet och överföringen är därför inte tillåten.

Camilla Blomqvist

Maria Berntsson

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Stab, kommunikation och säkerhet

Konsekvensbedömning: Publicering av personuppgifter i sociala medier

1. Bakgrund

Nämnden för funktionsstöd i Göteborgs Stad bildades den 1 januari 2021. Under nämnden finns förvaltningen för funktionsstöd. Som ett led i att organisera sin verksamhet har nämnden genomfört en kartläggning av de olika verksamheternas konton på sociala medier.

Nämnden för funktionsstöd har bland annat cirka 90 dagliga verksamheter, som både är en daglig sysselsättning för brukare och arbetsträning och förberedelse för att kunna komma in på arbetsmarknaden. Många av de här verksamheterna har en kreativ inriktning, till exempel teater, konst, film och mediaproduktion. För dessa verksamheter är en synlighet på sociala medier en nödvändighet för att nå ut till sina målgrupper (läsare, tittare, besökare, åskådare och konstkonsumenter). På sina konton på sociala medier publicerar dessa dagliga verksamheter inlägg som innehåller brukares personuppgifter. Det kan vara brukare som gör en podcast, brukare som är reportrar på en mediabyrå eller brukare är skådespelare i en pjäs som deras teater vill informera om eller webbsända.

Sedan Schrems II-domen har nämnden ställt sig frågan om det är lagligt att fortsätta att publicera inlägg med brukares personuppgifter på sociala medier. Nämnden är ytterst angelägen att värna om den personliga integriteten. För att försäkra sig om att nämnden inte gör sig skyldig till brott mot dataskyddsförordningen har förvaltningen utrett så att verksamheten bedrivs i enlighet med dataskyddsförordningen.

2. När ska en konsekvensbedömning utföras

Enligt artikel 35 i Dataskyddsförordningen ska en konsekvensbedömning utföras om en typ av behandling, särskilt med användning av ny teknik och med beaktande av dess art, omfattning, sammanhang och ändamål, sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter ska den personuppgiftsansvarige före behandlingen utföra en bedömning av den planerade behandlingens konsekvenser för skyddet av personuppgifter. En enda bedömning kan omfatta en serie liknande behandlingar som medför liknande höga risker.

På Integritetsskyddsmyndighetens, förkortad IMY, hemsida finns mer information om varför en konsekvensbedömning behöver utföras, vem som behöver utföra den, hur den ska utföras, uppgifter och ansvar under konsekvensbedömningen samt när förhandssamråd krävs och kontakt måste tas med Integritetsskyddsmyndigheten. Integritetsskyddsmyndigheten har även publicerat en förteckning över när en konsekvensbedömning ska utföras.

I dataskyddsförordningen artikel 35.3 anges uttryckligen tre situationer där konsekvensbedömning särskilt ska krävas innan behandlingen påbörjas:

1. En systematisk och omfattande bedömning av fysiska personers personliga aspekter som grundar sig på automatisk behandling, inbegripet profilering, och på vilken beslut grundar sig som har rättsliga följder för fysiska personer eller på liknande sätt i betydande grad påverkar fysiska personer.
2. Behandling i stor omfattning av särskilda kategorier av uppgifter, eller fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott.
3. Systematisk övervakning av en allmän plats i stor omfattning.

Bedömning: Förvaltningen för funktionsstöd bedömer att inget av dessa kriterier är uppfyllda.

Som ett komplement till dessa kriterier har Integritetsskyddsmyndigheten med stöd av artikel 35.4 publicerat en förteckning över de slags behandlingsverksamheter som omfattas av kravet på en konsekvensbedömning. I förteckningen anges att nio kriterier ska beaktas för att fastställa om behandlingen är en ”högriskbehandling”. Om två av kriterierna nedan är uppfyllda ska en konsekvensbedömning genomföras:

1. Utvärdering och poängsättning av människor (t.ex. kreditupplysning eller profilering av internetanvändare).
2. Behandling i syfte att fatta automatiserade beslut som har rättsliga eller liknande betydande följder.
3. Systematisk övervakning (t.ex. genom kameraövervakning av allmän plats eller insamling av uppgifter från internetanvändning i offentliga miljöer).
4. Behandlar s.k. särskilda kategorier av uppgifter enligt artikel 9 eller andra uppgifter av mycket personlig karaktär (t.ex. patientjournaler, lokaliseringssuppgifter eller bankuppgifter av känslig ekonomisk art).
5. Uppgifter som behandlas i stor omfattning
6. Kombinerande av uppgifter från flera behandlingar på ett sätt som de registrerade inte förväntar sig (t.ex. samkörande av register).
7. Behandling som rör sårbara registrerade (t.ex. barn, asylsökande, anställda, äldre och patienter).
8. Användande av ny teknik eller nya organisatoriska lösningar (t.ex. Internet of Things-applikationer).
9. Behandlingen i syfte att hindra de registrerade från att utöva en rättighet eller använda en tjänst eller ett avtal (t.ex. när en bank granskar sina kunder mot en kreditupplysningsdatabas för att besluta om de ska tillåtas att låna).

Bedömning: Förvaltningen för funktionsstöd bedömer att punkt 7 är uppfyllt, då behandlingarna avser bland annat brukare, deras anhöriga och anställda. Vidare skulle eventuellt punkt 8 kunna anses vara uppfyllt. Användningen av sociala medier är visserligen inte längre en helt ny teknik, och användningen är inte någon ny organisatorisk lösning, men eftersom det fortfarande finns så många olika aspekter av tekniken att ta ställning till uppkommer det ständigt nya frågeställningar. Detta i sig talar för att kriteriet i punkt 8 skulle kunna ses som uppfyllt.

Beslutet att göra konsekvensbedömning eller inte ska alltid baseras på en helhetsbedömning. Det är med andra ord fullt möjligt att beroende på omständigheterna besluta att inte göra konsekvensbedömning trots att två av de nio kriterierna ovan är uppfyllda. Beslutet ska då kunna motiveras och dokumenteras samt dataskyddsombudets råd ska ha inhämtats. Motsatsvis kan det bedömas nödvändigt att göra konsekvensbedömning trots att enbart ett av de nio kriterierna är uppfyllt.

IMY rekommenderar även att den personuppgiftsansvariga gör en konsekvensbedömning även för sådana personuppgiftsbehandlingar som medför en lägre risk. En konsekvensbedömning kan ge en organisation förståelse för personuppgiftsbehandlingens konsekvenser och risker och vara till hjälp för att avgöra vilka säkerhetsåtgärder den ska vidta eller vilka tekniska lösningar som ska väljas.

Bedömning: Utifrån att i vart fall ett och eventuellt två av punkterna i IMYs lista är uppfyllda bör en konsekvensbedömning genomföras.

3. Grundläggande krav på en konsekvensbedömning

Enligt IMY finns det fyra grundläggande krav på vad en konsekvensbedömning ska innehålla:

1. En systematisk beskrivning av den planerade behandlingen och behandlingens syfte.
2. En bedömning av om behandlingen är nödvändig och proportionerlig i förhållande till syftet med den.
3. En bedömning av riskerna för de registrerades rättigheter och friheter.
4. De åtgärder som ni planerar för att hantera riskerna och för att visa att dataskyddsförordningen efterlevs.

Den personuppgiftsansvarige måste dessutom:

- Redogöra med ert dataskyddsombud, om er organisation har ett.
- Inhämta synpunkter från de registrerade eller deras företrädare när det är lämpligt.

En enda konsekvensbedömning kan användas för att bedöma flera behandlingar som liknar varandra vad gäller art, omfattning, innehåll, ändamål och risker.

4. Rättsliga utgångspunkter för behandlingarna

Nämndens verksamhet baseras på Socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, och lagen (1993:387) om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS.

Inom det sociala området är utgångspunkten en presumtion för sekretess för uppgifter om enskilda eller närstående enligt 26 kap. 1 § Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

4.1 Personuppgiftsansvar

Enligt artikel 4 i dataskyddsförordningen är den som bestämmer ändamålen och medlen personuppgiftsansvarig.

Enligt Facebook själva är de personuppgiftsansvariga för sin egen behandling av personuppgifter.

Enligt artikel 26 i dataskyddsförordningen kan två personuppgiftsansvariga bli gemensamt personuppgiftsansvariga.

Vad som krävs för att bli gemensamt personuppgiftsansvarig har prövats av EU-domstolen i flera mål.

I ett mål, Fashion ID¹, som gällde ett företag som hade integrerat en gilla-knapp från Facebook på sin webbplats. I sin dom konstaterade EU-domstolen att det finns gränser för hur långt det gemensamma personuppgiftsansvaret sträcker sig. Domstolen slog fast att det gemensamma ansvaret inte är helt överlappande. En fysisk eller juridisk person som är personuppgiftsansvarig blir inte ansvarig för de tidigare eller senare åtgärderna i den övergripande behandlingskedjan, som denna varken fastställer ändamålen eller medlen för.

I ett annat mål, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein², som gällde en förenings användning av Facebook. Domstolen prövade i målet om skapandet av en Facebook-sida och användandet av det inbyggda statistikverktyget Facebook Insights innebar att Wirtschaftsakademie hade bidragit till att bestämma ändamål och medel för behandlingen av personuppgifter tillsammans med Facebook.

I sin dom inleder domstolen med att klargöra att ”enbart användande av ett socialt nätverk som Facebook inte innebär att en användare blir medansvarig för nätverkets behandling av personuppgifter. Det krävs alltså mer för gemensamt personuppgiftsansvar. Däremot påpekade domstolen att en administratör av en fanpage som Facebook hyser, genom att skapa denna sida, ger Facebook möjlighet att placera kakor i datorn eller annan utrustning hos den person som besöker nämnda fanpage, oavsett om denne har ett konto hos Facebook eller ej.”³

I sin dom framhöll EU-domstolen vidare att ”den omständigheten att det finns ett gemensamt ansvar inte nödvändigtvis behöver innebära att de olika aktörer som medverkar vid behandlingen av personuppgifter har likvärdigt ansvar. Tvärtom kan dessa aktörer vara involverade i olika skeden av behandlingen och i olika utsträckning, så att ansvaret för var och en av dem ska bedömas med beaktande av alla relevanta omständigheter ifråga.”⁴

Domstolen konstaterade sammanfattningsvis att Wirtschaftsakademie, genom sin statistikkonfiguration medverkat till att fastställa ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter från besökarna. På grund av detta blir Wirtschaftsakademie i det målet gemensamt personuppgiftsansvarig tillsammans med Facebook personuppgiftsansvarig för behandlingen.

Bedömning: Utifrån ovanstående gör förvaltningen följande bedömning.

Under förutsättning att inga statistikverktyg aktiveras eller används, bedömer förvaltningen att Nämnden för funktionsstöd inte gemensamt personuppgiftsansvariga för behandlingar tillsammans med den sociala medieplattformen.

Nämnden för funktionsstöd är personuppgiftsansvarig för publiceringen av sina inlägg på medieplattformen. Därefter är medieplattformen ansvarig för sin vidare behandling av personuppgifter.

¹ EU-domstolens dom av den 29 juli 2019, Fashion ID, C-40/17, punkt 101

² EU-domstolens dom av den 5 juni 2018, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, C-210/16

³ Punkt 35 samma dom

⁴ Punkt 73 samma dom

4.2 Personuppgiftsbiträde

Enligt artikel 4 i dataskyddsförordningen är ett personuppgiftsbiträde den behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.

Eftersom de sociala medieplattformarna själva är personuppgiftsansvariga för sina behandlingar blir de inte personuppgiftsbiträden för nämnden.

Bedömning: Utifrån ovanstående bedömer förvaltningen att det inte föreligger någon biträdesrelation mellan nämnden och de sociala medieplattformarna.

4.3 Laglig grund för behandling

Enligt artikel 6 i dataskyddsförordningen är behandling endast laglig om den baseras på någon av de lagliga grunderna i artikeln.

Förvaltningen har övervägt flera lagliga grunder och undantag från dataskyddsförordningen.

4.3.1 Samtycke

När den registrerade har lämnat samtycke till att dennes personuppgifter behandlas för ett eller flera specifika ändamål är detta en laglig grund enligt artikel 6.1.a i dataskyddsförordningen.

Enligt artikel 4.11 i dataskyddsförordningen avses med den registrerades samtycke varje slag av frivillig, specifik, informerad och otvetydig viljeyttring, genom vilken den registrerade, antingen genom ett uttalande eller genom en entydig bekräftande handling, godtar behandlingen av sina personuppgifter.

Den lagliga grunden för nämndens publicering av personuppgifter på sociala medier är samtycke. Genom samtycket godkänner den registrerade både behandling enligt dataskyddsförordningens regelverk och i de fall som den registrerade är en brukare eller anhörig så samtycker den även till att dess sekretess bryts.

Enligt IMY ska samtycken användas med försiktighet, framför allt när den personuppgiftsansvarige är en myndighet.

IMY har på sin hemsida ett exempel på när samtycken kan användas av en kommunal nämnd. Det exemplet handlar om en e-postlista för invånare med information om planerade vägarbeten, och enligt IMY kan samtycken vara en laglig grund så länge det är helt frivilligt att anmäla sig och nämnden endast använder e-postadresserna för angivet ändamål.

I europeiska dataskyddsstyrelsens, förkortad EDPB, riktlinje anges att det är osannolikt att offentliga myndigheter kan hänvisa till samtycke till behandling, eftersom det ofta föreligger en tydlig maktobalans mellan den personuppgiftsansvarige och den registrerade när den personuppgiftsansvarige är en offentlig myndighet.⁵

EDPB anger dock vidare att, utan att det påverkar dessa allmänna överväganden, inte är helt uteslutet för offentliga myndigheter att använda sig av samtycke som en laglig grund för behandling av uppgifter enligt allmänna dataskyddsförordningens rättsliga ram.

⁵ EDPBs riktlinje 05/200 om samtycke enligt förordning (EU) 2016/679, sidan 8

Några exempel på när offentliga myndigheter kan använda samtycke är enligt EDPB:

Exempel: En offentlig skola begär elevernas samtycke för att få använda bilder på dem i en tryckt elevtidning. Samtycke i sådana situationer skulle vara en genuin valmöjlighet så länge som eleverna inte nekas utbildning eller tjänster. Eleverna kan utan problem vägra ge samtycke till att bilderna används.⁶

Förvaltningen noterar att det exemplet handlar om registrerade som är brukare av kommunens tjänster och som även är barn, vilket är en extra skyddsvärd grupp av registrerade. Det exemplet är därför en intressant jämförelse med de aktuella behandlingarna.

En av riskfaktorerna som föranleder denna konsekvensbedömning är att en del av de registrerade är nämndens brukare och anhöriga. Detta gör att frågan om samtycken går att använda som rättslig grund blir ännu viktigare i detta fall. Just detta anser förvaltningen är själva kärnfrågan med de aktuella behandlingarna.

Förvaltningen anser dock att det finns många likheter mellan dess brukare i daglig verksamhet och arbetstagare. För en brukare som deltar i en daglig verksamhet har den dagliga verksamheten samma funktion som en arbetsplats för personer utan funktionsnedsättning. Utgångspunkten för LSS är att nämndens verksamhet ska vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Att använda samtycke som rättslig grund för hur insatserna utförs stämmer alltså väl överens med målsättningen för nämndens verksamhet.

En ytterligare anledning till denna jämförelse är att Göteborg stad tillämpar lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV, för sina dagliga verksamheter. Detta innebär att de som är brukare av insatsen daglig verksamhet själv väljer var denna insats ska utföras. De brukare som är i en mer offentlig, utåtriktad verksamhet som exempelvis en mediebyrå, en teater eller liknande har alltså själva valt att det är där som de vill vara. Utöver dessa verksamheter har nämnden många andra dagliga verksamheter vars verksamhet inte är utåtriktad eller offentlig, och dessa publicerar inte inlägg med personuppgifter.

Det finns alltså skäl som talar för att bedömningen av brukarnas samtycken ska bedömas på ett liknande sätt som för arbetstagares samtycken för just de aktuella behandlingarna.

Detta innebär dock inte per automatik att samtycke är en giltig rättslig grund för de aktuella behandlingarna, då EDPB även anger att det finns en maktobalans på sysselsättningsområdet. Maktobalansen följer av den beroendeställning som finns i ett anställningsförhållande och som gör att det är osannolikt att den registrerade kan vägra ge sin arbetsgivare samtycke till behandling av personuppgifter utan att vara rädd för eller löpa verklig risk för negativa konsekvenser till följd av sin vägran.

Enligt EDPB är det dock inte uteslutet för arbetsgivare att använda samtycke som en laglig grund för behandling av personuppgifter. Det kan finnas situationer där arbetsgivaren kan visa att samtycket faktiskt har getts frivilligt. Med tanke på maktobalansen mellan en arbetsgivare och personalen, kan arbetstagarna endast ge sitt

⁶ Samma riktlinje, s. 9

fria samtycke i undantagsfall, när inga negativa konsekvenser kommer att uppstå oavsett om de ger sitt samtycke eller inte.

Ett exempel på när en arbetsgivare kan använda samtycke är enligt EDPB följande fall:

Exempel: En filmbesättning ska filma i en viss del av ett kontor. Arbetsgivaren ber alla de anställda som har sin plats i denna del att ge samtycke till att bli filmade, eftersom de kan komma med i bakgrunden i filmen. De som inte vill bli filmade straffas inte på något sätt för det men får i stället likvärdiga platser någon annanstans i byggnaden under det att filminspelningen pågår.⁷

Förvaltningen noterar att frivilligheten i det exemplet säkrades genom att de som inte ville delta fick likvärdiga platser någon annanstans. Utifrån att brukarna i de aktuella behandlingarna har valt verksamhet utifrån LOV själva, och även tillförsäkras deltagande i verksamheterna i samma utsträckning oavsett om de samtycker till behandlingarna eller inte, är det exemplet jämförbart med de aktuella behandlingarna.

Förvaltningen bedömer även att det till och går med att argumentera för det råder mindre maktobalans mellan den dagliga verksamheten och dess brukare än vad det gör mellan en arbetsgivare och dess arbetstagare. Arbetstagaren har en grundläggande plikt (s.k. dold klausul i kollektivavtal) att lyda arbetsgivaren, och kan komma att utsättas repressalier, som mindre löneökning än sina kollegor eller arbetsrättsliga påföljder på grund av arbetsvägran eller samarbetssvårigheter. Något motsvarande finns överhuvudtaget inte i dagliga verksamheter. Till skillnad från en arbetsplats, vars syfte är att generera produktion (vanligtvis av varor eller tjänster) är den dagliga verksamhetens syfte helt och hållet att vara till för dess brukare.

En stor försiktighet är naturligtvis fortfarande påkallat. En förutsättning för att samtycket ska vara giltigt är att det är just helt frivilligt. Det får absolut inte ställas som ett krav för att få vara delaktig i en verksamhets aktiviteter.

Bedömning: Utifrån ovanstående är det förvaltningens bedömning att samtycke både går att använda och att det är den mest lämpliga rättsliga grunden för de aktuella behandlingarna.

4.3.2 Allmänt intresse

Enligt artikel 6.1.e är en laglig grund för behandling att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

IMY rekommenderar dock att allmänt intresse inte används i de fall som det är tveksamt om den är tillämplig, utan att den personuppgiftsansvarige istället bör överväga att använda en annan rättslig grund, som till exempel intresseavvägning eller samtycke.⁸

För det fall att de aktuella behandlingarna skulle kunna baseras på den rättsliga grunden allmänt intresse så skulle samtycke inte vara nödvändigt.

Bedömning: Utifrån att det är tveksamt om allmänt intresse är en tillämplig grund, och utifrån att delaktighet och självbestämmande är grundläggande rättigheter för nämndens brukare, anser förvaltningen att det är både mer lämpligt och rättssäkert för de

⁷ Samma riktlinje, s. 10

⁸ IMY: [Myndighetsutövning och uppgifter av allmänt intresse | IMY](#), läst 2021-10-13

registrerade att nämnden använder samtycke istället för allmänt intresse som rättslig grund för de aktuella behandlingarna.

4.3.3 Konstnärligt skapande och journalistiska ändamål

Enligt 1 kap. 7 § st. 2 lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, förkortad dataskyddslagen, ska 2-5 kap. i samma lag samt artiklarna 5-30 och 35-50 i dataskyddsförordningen inte tillämpas vid behandling av personuppgifter som sker för journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande.

Eftersom majoriteten av de aktuella behandlingarna inom daglig verksamhet sker antingen för konstnärligt skapande (teater, podd, fotografering och filmproduktion) eller för journalistiska ändamål (framför allt daglig verksamhet Mediebyrå och Selma Stad) skulle dessa undantag kunna vara tillämpliga.

Förvaltningen noterar visserligen att det står i beaktandeskäl 153 i dataskyddsförordningen, att medlemsstaterna i sin lagstiftning bör sammanjämka bestämmelserna om yttrandefrihet och informationsfrihet, vilket inbegriper journalistiska, akademiska, konstnärliga och/eller litterära uttrycksformer, med rätten till skydd av personuppgifter i enlighet med denna förordning. Behandling av personuppgifter enbart för journalistiska, akademiska, konstnärliga eller litterära ändamål bör undantas från vissa av kraven i denna förordning, så att rätten till skydd av personuppgifter vid behov kan förenas med rätten till yttrandefrihet och informationsfrihet, som följer av artikel 11 i stadgan. Detta bör särskilt gälla vid behandling av personuppgifter inom det audiovisuella området och i nyhetsarkiv och pressbibliotek. Medlemsstaterna bör därför anta lagstiftningsåtgärder som fastställer de olika undantag som behövs för att skapa en balans mellan dessa grundläggande rättigheter.

Beaktandeskäl 153 avslutas vidare med följande uppmaning: För att beakta vikten av rätten till yttrandefrihet i varje demokratiskt samhälle måste det göras en bred tolkning av vad som innefattas i denna frihet, som till exempel journalistik.

Trots att behandlingarna sker för dessa angivna ändamål, så är de dock även ett led i kommunens myndighetsutövning. Eftersom behandlingarna inte endast sker för de ändamålen är det inte säkert att de aktuella undantagen i dataskyddslagen är tillämpliga på de aktuella behandlingarna.

Om undantagen skulle tillämpas för de aktuella behandlingarna så skulle det även innebära att stora delar av dataskyddsförordningens regler om skydd för registrerade inte är tillämpliga på de aktuella behandlingarna. Det är därmed mycket mindre rättssäkert för de registrerade att tillämpa undantagen än att ha en laglig grund för behandlingarna och försäkra sig om att alla delar av dataskyddsförordningen efterlevs.

Bedömning: Utifrån ovanstående skäl bedömer förvaltningen att de aktuella behandlingarna inte bör baseras på en tillämpning av undantagen för konstnärligt skapande och journalistiska ändamål i Enligt 1 kap. 7 § st. 2 dataskyddslagen.

4.4 Förvaltares eller god mans samtycke för sin huvudmans räkning

För att ett samtycke ska vara giltigt enligt Dataskyddsförordningen krävs det som sagt att det är informerat.

Det finns människor som deltar i nämndens dagliga verksamheter, som på grund av sin funktionsnedsättning, inte kan lämna ett giltigt samtycke till att deras personuppgifter behandlas genom att inlägg med dem publiceras på sociala medier.

Enligt 8 § LSS ska insatser enligt lagen ges den enskilde endast om den själv begär det. Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan vårdnadshavare, god man, förmyndare, förvaltare eller framtidsfullmaktshavare begära insatser för den enskilde.

För personer som helt saknar eller har nedsatt förmåga att hantera sina egna angelägenheter kan en god man eller förvaltare förordnas enligt 11 kap. 4 eller 7 § föräldrabalken. Ett godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken får omfatta att bevaka den enskildes rätt, förvalta egendom och sörja för person. I uppdraget att bevaka den enskildes rätt anses det ligga en behörighet att bl.a. samtycka till behandling av personuppgifter.⁹

En förvaltare har, enligt 11 kap. 9 § första stycket föräldrabalken inom ramen för sitt uppdrag ensam rådighet över den enskildes egendom och företräder den enskilde i alla angelägenheter som omfattas av uppdraget.

Datainspektionen har i ett äldre ärende uttalat att ett giltigt samtycke till en behandling enligt dåvarande personuppgiftslagen kunde lämnas endast av den registrerade eller dess legala ställföreträdare.¹⁰

I ett annat ärende fick Datainspektionen frågan om hantering av registrering av personer som varaktigt saknar beslutsförmåga i det nationella kvalitetsregistret Senior Alert. Datainspektionen konstaterade att då en vuxen person varaktigt saknar beslutsförmåga kan han eller hon varken förstå information om registreringen eller uttrycka att han eller hon motsätter sig registreringen. Därmed kan behandling inte ske med personens samtycke. Datainspektionen uttalade dock även i detta ärende att en legal ställföreträdare ansågs kunna ta ställning i fråga om behandling av personuppgifter som rör den beslutsoförmögne.¹¹

Utifrån båda dessa avgöranden konstaterade den särskilda utredaren i delbetänkandet *Informationsöverföring inom vård och omsorg* av den statliga offentliga utredningen *Bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation* att en legal ställföreträdare, som god man eller förvaltare, ansågs kunna ta ställning i fråga om behandling av personuppgifter som rör den beslutsoförmögne, under förutsättning att denna arbetsuppgift faller inom ramen för ställföreträdarens uppdrag enligt förordnandet.¹²

Bedömning: Utifrån ovanstående bedömer förvaltningen att en förvaltare eller en god man rent juridiskt kan samtycka till att dess huvudmans personuppgifter behandlas genom att publiceras på sociala medier.

⁹ Prop. 2016/17:30 s. 110

¹⁰ Datainspektionens beslut 2010-06-29, dnr 1391-2009

¹¹ Datainspektionens beslut 2011-09-16, dnr 708-2011

¹² SOU 2021:4 s. 423

4.5 Överföring till tredje land

Överföring till tredje land får endast ske om det görs i enlighet med förordningens kapitel V.

Nämnden för funktionsstöd är personuppgiftsansvarig för publiceringen på den sociala medieplattformen.

Allt som publiceras på internet är åtkomligt från hela världen. Men detta gör inte att en publicering på internet ska ses som en överföring till tredje land. Detta har EU-domstolen redan fastställt i ett tidigare mål.¹³

Genom att det handlar om information som är avsedd att offentliggöras, blir den risk som en överföring till ett tredje land som exempelvis USA skulle innebära avsevärt mindre. Efter offentliggörandet är ju informationen redan tillgänglig för alla på jorden som har en internetuppkoppling.

Även om nämnden, som tidigare har konstaterats, inte är gemensamt personuppgiftsansvarig tillsammans med den sociala medieplattformen möjliggör publiceringen att överföringen sker.

Den lagliga grunden för den behandling som överföring till tredje land innebär är samtycke, enligt artikel 49.1.a i förordningen.

För att ett sådant samtycke ska vara giltigt, behöver den registrerade uttryckligen ha samtyckt till att uppgifterna får överföras, efter att först ha blivit informerad om de eventuella riskerna med sådana överföringar för den registrerade när det inte föreligger något beslut om adekvat skyddsnivå eller lämpliga skyddsåtgärder.

Bedömning: Utifrån ovanstående anser förvaltningen att det bör framgå av det samtycke till behandlingen som brukaren lämnar att det innebär en överföring till tredje land, USA.

4.6 Känsliga eller särskilt skyddsvärda personuppgifter

Enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen utgör en behandling av vissa uppräknade personuppgifter en behandling av särskilda kategorier av personuppgifter (så kallade känsliga personuppgifter).

4.6.1 Hälsa

I uppräknningen av känsliga personuppgifter ingår bl.a. hälsa. Frågan har uppkommit om exempelvis en bild på eller en film med en person med funktionsnedsättning skulle kunna vara en känslig personuppgift.

Denna definition av en känslig personuppgift skulle innebära att alla bilder på människor med exempelvis glasögon skulle utgöra personuppgifter, då dessa också innehåller information om personers hälsa. Förvaltningen anser att detta inte kan vara intentionen med lagstiftningen.

Bedömning: Förvaltningen bedömer att en film med eller bild på en person som har en funktionsnedsättning inte är en känslig personuppgift i sig. Om en bild t.ex. skulle föreställa ett läkarintyg eller om film t.ex. skulle innehålla en läkarundersökning eller motsvarande så vore det dock känsliga personuppgifter.

¹³ EU-domstolens dom av den 6 november 2003, Bodil Lindqvist, mål C-101/01, punkt 69-70

Förvaltningen bedömer att de aktuella behandlingarna inte innebär någon behandling av känsliga personuppgifter.

4.6.2 Biometriska uppgifter

En annan känslig personuppgift är behandling av biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person.

Enligt artikel 1 avses följande med biometriska uppgifter: personuppgifter som erhållits genom en särskild teknisk behandling som rör en fysisk persons fysiska, fysiologiska eller beteendemässiga kännetecken och som möjliggör eller bekräftar identifieringen av denna fysiska person, såsom ansiktsbilder eller fingeravtrycksuppgifter.

En annan biometrisk personuppgift skulle kunna vara en persons röst.

Fråga har uppkommit om exempelvis de filmer och ljudinspelningar med personers röster som publiceras därmed innehåller känsliga personuppgifter.

IMY anger på sin hemsida att foton på människor bara är biometriska uppgifter när de behandlas med teknik som möjliggör identifiering eller autentisering av en person, till exempel teknik för ansiktsigenkänning.

Utifrån detta bör detsamma gälla för röster, att dessa endast är biometriska uppgifter när de behandlas med teknik som möjliggör identifiering eller autentisering av en person.

De filmer och ljudinspelningar som publiceras i nämndens sociala medier behandlas inte med någon sådan teknik.

Bedömning: Förvaltningen bedömer att de aktuella behandlingarna inte innebär någon behandling av känsliga personuppgifter.

5. Konsekvensbedömning

5.1 Beskrivning av behandlingen och behandlingens syfte

Enligt artikel 35.7 a i dataskyddsförordningen ska en konsekvensbedömning innehålla en systematisk beskrivning av den planerade behandlingen och behandlingens syften, inbegripet, när det är lämpligt, den personuppgiftsansvariges berättigade intresse.

De behandlingar som denna konsekvensbedömning handlar om är publicering av inlägg på sociala medier. De verksamheter som omfattas är dagliga verksamheter, som i huvudsak sysslar med konstnärlig eller journalistisk verksamhet.

5.1.1 Syften med behandlingen av personuppgifter

Behandlingarna sker för följande syften:

- Främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som är delaktiga i nämndens olika verksamheter
- Offentliggörande av konstnärliga verk som har skapats inom de olika verksamheterna
- Journalistisk verksamhet
- Informations- och utbildningsmaterial om funktionsnedsättning för alla de personer som kanske inte har en funktionsnedsättning men som vill lära sig mer
- Information om olika verksamheter och deras aktiviteter för att nå ut till nämndens målgrupper, besökare, åskådare och andra intresserade.

Mer i detalj kan dessa syften beskrivas som att:

Främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som är delaktiga i nämndens olika verksamheter

- Att som person med funktionsnedsättning kunna delta och vara en del i samhället på samma villkor som alla andra och inte känna sig förminskade eller diskriminerade.
- Bryta det digitala utanförskapet som är stort för personer med funktionsnedsättning i Sverige. Den digitala klyftan etableras i unga år och består livet ut. Sociala medier är det enda område där vi i många fall kan se att personer med funktionsnedsättning använder internet mer än personer utan funktionsnedsättning.¹⁴
- Att personen får se sig själv i en vardaglig kontext, en teaterföreställning, film eller konsert i sociala medier, stärker deras självkänsla och är positivt för välbefinnandet.
- Synliggöra den stora grupp med funktionsnedsättning som vi har i Sverige och visa upp positiva exempel. Personer med funktionsnedsättning är i många sammanhang, inte minst i media, fortfarande en osynlig grupp i samhället.
- Att kunna sprida kunskap och information om våra verksamheter och service inom ramen för det uppdrag och skyldigheter som nämnden har gentemot målgruppen - personer med funktionsnedsättning och personer som vårdar eller stödjer en närstående.
- Många av nämndens brukare är aktiva inom kulturområdet på olika sätt: Som skådespelare, konstnärer, radiopratare med mera. För dessa är igenkänning och synlighet en självklar del av deras yrke, och allt som hindrar dem från att synas gör det svårare för dem att få uppdrag eller att få besökare som tar del av deras verk.

Offentliggörande av konstnärliga verk som har skapats inom de olika verksamheterna

- Publiceringen på sociala medier kan i många fall vara det sätt som deltagarnas konstnärliga verk offentliggörs för att kunna ses och upplevas av konstkonsumenter.
- När en teater exempelvis har tagit fram en föreställning som de har videofilmat och vill nå ut med den till sina åskådare/tittare/besökare.
- Det kan vara en spelfilm som endast publiceras på sociala medier istället för på bio eller tv.
- För podcast är sociala medieplattformar det primära distributionssättet.
- Fotografer når ut till sina målgrupper genom att publicera foton på sociala medier, och då behöver fotografens namn anges.
- Konstnärer signerar ofta sina verk med sitt namn.

Journalistisk verksamhet

- Publicering av exempelvis nyhetsinslag, artiklar, recensioner, skrivelser med mera på sociala medier är en nödvändig beståndsdel i den journalistiska verksamheten.

¹⁴ Undersökningen *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2019*

- Om artiklar och nyheter inte offentliggörs kan det diskuteras om det ens längre är fråga om journalistisk verksamhet.

Informations- och utbildningsmaterial

- Informations- och utbildningsmaterial till personer som har en funktionsnedsättning och deras anhöriga.
- Informations- och utbildningsmaterial till personer som inte har en funktionsnedsättning, och som kan och vill lära sig mer om det.

Information om olika verksamheter och deras aktiviteter

- För att personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga ska få information om vilka olika verksamheter som finns.
- Eftersom många av verksamheternas föreställningar inte bara är öppna för brukare och deras anhöriga utan även andra besökare behöver de få information om olika aktiviteter.

5.1.2 Medel

Nämnden för funktionsstöd (nedan ”nämnden”) har idag 52 kanaler på sociala medier, varav de allra flesta (35) tillhör daglig verksamhet. De registrerade kanalerna finns på flera olika sociala medieplattformar:

- Facebook: 21 kanaler
- Instagram: 19 kanaler
- Blogger/Wordpress: 6 kanaler
- YouTube: 3 kanaler
- LinkedIn: 1 kanal
- Twitter: 1 kanal
- Podcast: 1 kanal

Enligt uppgift överför de flesta av de dessa plattformar, förutom Wordpress och podcast, personuppgifter till USA, som är tredje land utanför EU enligt dataskyddsförordningen.

5.1.3 Grupper av registrerade

De registrerade vars personuppgifter behandlas är:

- Brukare
- Anhöriga till brukare
- Personal
- Andra personer (t.ex. praktikanter, andra besökare)

5.1.4 Personuppgifter som behandlas

- Namn
- Fotografier av personer
- Filmer med personer
- Ljudupptagningar med personers röster

5.1.5 Kanalernas innehåll

Sammantaget är det få sociala medier som har frekvent publicering av personuppgifter i förvaltningens sociala medier. De som frekvent publicerar personuppgifter med brukare är:

- DV Mediabyrå (Youtube, Instagram, Facebook, Wordpress)

- DV Teater Phantastisk (Youtube, Instagram)
- DV Selma Media (Instagram, Youtube, Wordpress)
- DV Eldorado (Instagram, Facebook)
- DV Formverkstan (Instagram, Facebook)
- DV Idrottsplatsen (Instagram, Facebook)
- Aspekt (Instagram, Facebook, Wordpress, Twitter, Podcast)

Bland de övriga sociala medierna i förvaltningen finns det enstaka bilder och filmer som visar personal och brukare.

Det mest vanligt förekommande är bilder och filmer från olika aktiviteter, där vi får se brukarna i deras vardag. Det kan vara allt ifrån att göra konst- och hantverk, utflykter, till att vila i ett sinnesrum. Det finns även flera exempel på brukare som deltar i teaterföreläsningar, egenproducerade filmer, idrott och andra event.

Några verksamheter använder bild- och film för utbildning. Det kan vara dansinstruktioner för att lära brukare en ny dans eller andra moment. Det kan också vara andra typer av utbildningar inom funktionsstödsområdet som vänder sig till anhöriga och externa målgrupper. Här medverkar ibland brukare för att tydliggöra exempel och metoder, visa upp verksamheten och inspirera andra.

De brukare som arbetar med någon form av media har detta som sitt arbete och producerar text, bild, film och ljudinspelningar av olika slag. De medverkar både som producenter och aktivt i de olika produktionerna som skådespelare, artister, programledare, statister med mera.

5.1.6 Lagring, bevarande och gallring av personuppgifterna

Arkivnämnden, som är Göteborgs stads arkivmyndighet, har beslutat att artiklar och inlägg publicerade på hemsida, intranät eller sociala medier ska bevaras.¹⁵

I Arkivnämndens handledning för sociala medier¹⁶ anges att det handlar om ”unik information av varaktig betydelse på webb och sociala medier som inte finns bevarad någon annanstans” som ska arkiveras. I handledningen står dessutom följande gällande registrering och gallring på sociala medier:

När du publicerar unik information på sociala medier som ska bevaras ska du även diarieföra informationen i ett ärende i samband med publiceringen eller spara den i ert dokumenthanteringssystem. Du har ingen kontroll över gallringsprocessen för information i kanaler som ägs av privata aktörer, exempelvis Facebook, Instagram och Twitter. Alltså kan du inte gallra/radera information på sociala medier, bara avpublicera den så att den inte längre är läsbar för allmänheten. Informationen kommer ändå att finnas kvar tills ägaren av mediet raderar den eller tills den förstörs av någon annan anledning.¹⁷

Det material som publiceras på sociala medier sparas alltså utanför den sociala medieplattformen i enlighet med Arkivnämndens beslut och handledning.

¹⁵ Arkivnämndens beslut den 12 december 2018, dnr AN-04373/18

¹⁶ Arkivera innehåll på webb och sociala medier, Regionarkivet, 2021

¹⁷ Arkivera innehåll på webb och sociala medier, s. 9

5.2 Bedömning av om behandlingen är nödvändig och proportionerlig i förhållande till syftet med den

Enligt artikel 35.7 b i dataskyddsförordningen ska en konsekvensbedömning innehålla en bedömning av behovet av och proportionaliteten hos behandlingen i förhållande till syftena.

I skäl 4 i dataskyddsförordningen anges att behandlingen av personuppgifter bör utformas så att den tjänar människor. Rätten till skydd av personuppgifter är inte en absolut rättighet, utan måste förstås utifrån sin uppgift i samhället och vägas mot andra grundläggande rättigheter i enlighet med proportionalitetsprincipen.

Nämndens behandling av personuppgifter regleras av lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, förkortad SoLPUL, och förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, förkortad SoLPUF. Enligt 6 § SoLPUL får personuppgifter bara behandlas om behandlingen är nödvändig för att arbetsuppgifter inom socialtjänsten skall kunna utföras. Enligt 12 § punkt 6 SoLPUF får en kommunal myndighet behandla personuppgifter för handläggning av ärenden om insatser och för särskilda uppgifter som följer av bestämmelserna i LSS.

För att nämnden ska få publicera personuppgifter på sociala medier så måste behandlingen alltså vara nödvändig enligt LSS.

Enligt 5 § LSS ska verksamhet enligt lagen främja *jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet* för lagens personkretsar. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

Enligt 6 § LSS ska verksamheten vara av god kvalitet och bedrivas i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Verksamheten skall vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges.

Vidare anges i 7 § LSS att den enskilde genom insatserna ska tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Motsvarande reglering finns i 5 kap. 7 § SoL som anger att socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Behandlingarna är nödvändiga för att nämnden ska kunna utföra sina uppgifter enligt LSS. Detta kan sammanfattas i huvudsakligen två delar.

5.2.1 Jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet

Förvaltningen menar att de aktuella behandlingarna är nödvändiga för att verksamheterna ska uppnå kravet i LSS på jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Kommunfullmäktige i Göteborgs stad har antagit Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021-2026, förkortat

delaktighetsprogrammet.¹⁸ Programmet utgår bland annat från FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I programmet det anges tio rättighetsområden som alla har ett mål kopplat till sig.

Kommunikation och delaktighet på lika villkor

Mål nummer två i delaktighetsprogrammet är att personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra. Det finns två prioriterade strategier för att nå målet. Den ena är att stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter. Den andra är att stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikation med staden.

Mål nummer tre i delaktighetsprogrammet är att personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra. En av de prioriterade strategierna för att nå målet är att stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv på lika villkor som andra.

Enligt en undersökning genomförd av Internetstiftelsen hade 89% av alla svenskar över 16 år använt sociala medier minst någon gång under kvartal 3 år 2020, och 74% använde sociala medier minst dagligen.¹⁹

För de fyra mest använda sociala mediekanalerna var under samma period motsvarande siffror:

- Facebook – 81% hade använt den minst någon gång, 58% hade använt den minst dagligen
- Instagram - 71% hade använt den minst någon gång, 50% hade använt den minst dagligen
- Snapchat - 42% hade använt den minst någon gång, 22% hade använt den minst dagligen
- Twitter - 21% hade använt den minst någon gång, 6% hade använt den minst dagligen

Det råder ingen tvekan om att sociala medier är den huvudsakliga kommunikationskanalen i vårt samhälle idag. Det finns inte heller några andra alternativ än de sociala medieplattformar som används av alla andra i samhället.

De dagliga verksamheter som publicerar inlägg med brukares personuppgifter är utåtriktade verksamheter, där målet är att synas för antingen kulturinriktad verksamhet, hantverkskunskaper, eller i journalistisk verksamhet. För dessa är det absolut nödvändigt att synas offentligt, och det finns inget bättre sätt att göra det än på sociala medier.

Att utestänga nämndens brukare från sociala medier innebär per automatik att de inte är delaktiga och har inflytande på samma villkor som alla andra. Därmed har de inte heller jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

¹⁸ Kommunfullmäktige i Göteborg Stad, 2015-06-11 § 14, senast reviderad 2020-11-12 § 17

¹⁹ Svenskarna och internet 2020, kapitel 7.1

Osynliggörande

En annan effekt är att det som inte syns på sociala medier blir osynligt för många människor i samhället. Eftersom de dagliga verksamheterna är många människor med funktionsnedsättnings huvudsakliga sysselsättning och där de tillbringar större delen av sin vakna tid, är det även genom verksamhetens sociala mediekkanaler som de kan nå ut och synas.

Det är även viktigt att synliggöra personer med funktionshinder som kulturarbetare, som en viktig del inom scenkonsten och kulturlivet.

Genom att visa upp sig på sociala medier får allmänheten se vad deltagarna gör sin dagliga verksamhet vilket bidrar till att normalisera personer med funktionsnedsättning.

Om publicering av brukares personuppgifter skulle förbjudas skulle det riskera att leda till ett kraftigt begränsande av möjligheten för daglig verksamhet att synas i samhället. I förlängningen kan det innebära att människor med funktionsnedsättning blir osynliggjorda i samhället vilket i sin tur bidrar till ökat utanförskap för målgruppen. Det innebär en exkludering och osynliggörande som kan få diskriminerande effekter.

Utestängning från arbetsmarknaden

Mål nummer sju i delaktighetsprogrammet är att personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning. En av de prioriterade strategierna för att nå målet är att stadens verksamheter ska tillhandahålla praktikplatser och meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

Det innebär också en diskriminering om nämnden skulle utestänga sin egen målgrupp, de som nämnden är till för, från nämndens egna kanaler. En teater som har ett konto på t.ex. Facebook och som t.ex. genomför en liveföreställning får en helt annan mängd besökare/åskådare än vad en brukares privata konto skulle få. Genom att lyfta fram och visa upp sina skådespelare får teatern både en större publik som intresserar sig för dess föreställningar, samtidigt som det blir ett sätt för brukaren att känna sig sedd och delaktig.

Utan att publicera sina brukares personuppgifter kan teatern inte ens berätta i sin sociala mediekkanal vilka som är skådespelare i en pjäs som den sätter upp. Detta blir både begränsande för verksamheten och får en direkt negativ verkan på dess brukare.

Detta är en så stor fråga för nämndens brukare att en student på institutionen för litteratur, idéhistoria och religion under höstterminen år 2020 skrev en uppsats om det.²⁰ Uppsatsen baseras på intervjuer med brukare och stödpedagoger på Teater Konfekt, som är en av nämndens dagliga verksamheter. Slutsatsen i uppsatsen var att eftersom teatern förbjöds att livesända en föreställning på sociala medier så framtogs brukarna möjligheten att synas offentligt vilket fick en diskriminerande verkan. Effekten blev att skådespelarna exkluderas från sitt eget val av yrke. Genom intervjuerna med brukarna själva framkommer även att skådespelare har påverkats när det gäller representation, erkännande, objektivisering, rätt till självbestämmande och möjligheten att utföra sitt arbete. Skådespelarna berättar även att de känner en avsaknad av representation och att de

²⁰ LSS+Sekretess+GDPR+sociala medier=sant? En undersökning om hur lagar minskar representation på sociala medier av personer med funktionsvariationer inom scenkonst, Josefin Rapp, 2020

personligen skulle uppskatta att få visa sig på samma villkor som andra scenkonstaktörer inom dagliga verksamheter.²¹

Det blir även en diskriminerande effekt för de brukare som genom sin dagliga verksamhet försöker att göra sig kända och uppmärksammade för att ha en möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden, då dessa får sämre förutsättningar än de som utövar sitt yrke på en annan teater. Det innebär även att brukarna inte får vara med och representera sina verksamheter, vilket är viktigt för att skapa en känsla av gemenskap och delaktighet hos brukarna.

Målet inom daglig verksamhet - att jobba för att deltagare ska få komma ut i praktik och jobb innebär att personer med funktionsnedsättningar måste kunna få visa sin kompetens via sociala medier. Många gånger rekryteras människor via sociala medier och denna möjlighet skulle stängas för många.

Bedömning: Utifrån ovanstående angivna skäl är det förvaltningens bedömning att de aktuella behandlingarna är både nödvändiga och proportionerliga i förhållande till behandlingarnas syfte.

5.2.2 Respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet

I förarbetet till LSS angavs att bakgrunden till införandet av lagen var att människor med funktionsnedsättning i alltför liten grad fått del i Sveriges välbefinningsutveckling. I den intervjuundersökning som Uppsala universitet utförde på uppdrag av handikapputredningen listas olika hinder för inflytande. Det rör sig om en professionalism som blir till förmynderi, regelsystem utan flexibilitet, själva organisationen av servicen och sociala föreställningar om handikapp.²² Utredningen konstaterar att det är uppenbart att välfärdsstaten ibland har tagit alltför liten hänsyn till individens önskemål. Också människor med funktionshinder och deras familjer måste få större kontroll på sina liv. Det var utifrån denna bakgrund som den övergripande målsättningen om enskildes självbestämmanderätt och integritet infördes i 6 § LSS.

I specialmotiveringen till 7 § LSS anges även att insatser inte får ges formen av ett beskyddande omhändertagande där den enskilde själv spelar en passiv roll. Det bör eftersträvas att den enskilde själv tar aktiv del i beslut om olika insatser.²³

I Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021-2026 är mål nummer ett att personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.

Genom att ge brukare och deras anhöriga själva möjlighet att bestämma om de vill delta i publiceringar på sociala medier, uppfylls dessa målsättningar.

Samtycket blir därmed både den lagliga grunden enligt dataskyddsförordningen och SoLPUL.

Det gör det även möjligt för nämnden att ge brukarna den information som de behöver för att fatta sina egna beslut.

²¹ Rapp, s. 27

²² Prop. 1992/93:159 s. 42-44

²³ Prop. 1992/93:159 s. 172-173

Bedömning: Utifrån ovanstående angivna skäl är det förvaltningens bedömning att de aktuella behandlingarna är både nödvändiga och proportionerliga i förhållande till behandlingarnas syfte.

5.2.3 Finns det andra sätt att uppnå samma syfte?

En förutsättning för att en behandling ska vara nödvändig är att samma syften inte kan uppnås på andra sätt.

Publicering utan personuppgifter

Användning av sociala medier kräver inte att personuppgifter publiceras, så den självklara lösningen är att sluta att publicera personuppgifter men fortsätta att använda sociala medier.

Förvaltningen har undersökt möjligheterna att exempelvis publicera inlägg med illustrationer eller bilder där människor inte syns istället för att publicera bilder på brukare.

Anledningarna till att detta inte är en lösning är att det skulle ta bort hela bilden av det som sker i verksamhetens olika miljöer, det vill säga möten mellan människor, kommunikation och samspel samt konstnärliga uttryck. Verksamheten skulle presenteras som "steril" utan socialt sammanhang och brukarna skulle själva bli osynliggjorda.

Många av de problem som tidigare har angetts skulle dessutom fortfarande kvarstå som att konstnärliga verk inte kan offentliggöras, att teatrar inte kan berätta vilka deras skådespelare är med mera.

Bedömning: Utifrån ovanstående bedömer förvaltningen att det inte går att uppnå samma syften genom att publicera inlägg utan personuppgifter.

Motivera brukare att publicera i sina egna kanaler istället

Ett alternativ till att nämndens verksamheter publicerar inlägg i sina kanaler skulle kunna vara att istället motivera brukarna att publicera i sina egna personliga kanaler på sociala media.

I vissa fall kan brukare publicera i sina egna kanaler, och det kan då vara en möjlighet för verksamheten att motivera brukarna till det vilket även kan stärka deras självständighet. I första hand är detta en möjlighet som verksamheterna redan överväger, och många brukare har redan egna konton i sociala medier.

Men det är inte alltid en lämplig eller ändamålsenlig lösning. Alla brukare kan inte hantera ett eget konto med allt vad det innebär i form av teknik och kunskap om vad man får och inte får publicera, som till exempel upphovsrättsskyddat material.

Detta skulle leda till att nämndens verksamheter helt skulle förlora kontrollen över vad som publiceras. Eftersom det handlar om material som brukarna själva producerar på sina dagliga verksamheter så skulle det riskera att leda till att andra brukares personuppgifter publiceras på sociala medier, utan att de har fått möjlighet att ge samtycke till det.

Det skulle bli ett sätt för nämnden att inte vara ansvarig för det som publiceras på sociala medier, men detta skulle inte vara det bästa eller mest rättssäkra för brukarna själva.

Många av de problem som tidigare har angetts skulle dessutom fortfarande kvarstå, som att nämndens verksamheter har ett helt annat genomslag än brukarnas egna kanaler, att brukarna inte får representera sina egna verksamheter och att brukarna diskrimineras genom teatrar exempelvis inte kan berätta vilka deras skådespelare är eller locka publik till sina föreställningar eller att de journalistiska verksamheterna inte kan offentliggöra sina artiklar, nyheter och reportage.

Bedömning: Utifrån ovanstående bedömer förvaltningen att det inte går att uppnå samma syften genom att uppmuntra brukare att publicera i sina egna kanaler.

5.3 En bedömning av riskerna för de registrerades rättigheter och friheter

Enligt artikel 35.7 c i dataskyddsförordningen ska en konsekvensbedömning innehålla en bedömning av de risker för de registrerades rättigheter och friheter som avses i artikel 35.1.

Riskbedömningen har gjorts utifrån de olika typer av risker som behandlingarna kan innebära.

5.3.1 Överföring till tredje land och spridning på internet

1. Risk för att den sociala medieplattformen för över personuppgifter till tredje land, så som USA, och därigenom möjliggör för obehöriga att få tillgång till dem, genom att t.ex. en myndighet i USA begär ut dem.
 - a. Sannolikhet: Eftersom i princip alla sociala medieplattformar antingen för över personuppgifter till tredje land, USA, eller är amerikanska företag som enligt amerikansk lag måste lämna ut personuppgifter trots att de lagras i EU, är sannolikheten för denna risk mycket hög.
 - b. Konsekvens: Eftersom personuppgifterna genom publiceringen offentliggörs är en konsekvenserna av en överföring av dem till tredje land mycket små.
2. Risk att bilder, filmer och andra personuppgifter sprids bortom stadens kontroll, precis som för allt annat material som ligger öppet på internet.
 - a. Sannolikhet: Genom offentliggörande på internet är det möjligt för vem som helst att spara material och återpublicera det på andra ställen.
 - b. Konsekvens: Eftersom materialet är avsett för publicering är konsekvenserna av en okontrollerad spridning små.

5.3.2 Livesändningar

3. Livesändningar innebär en risk att till exempel förbipasserande personer eller publik fastnar på bild eller går att identifiera på annat sätt.
 - a. Sannolikhet: Om inte livesändningar med video planeras och utförs på ett korrekt sätt bedöms det finnas en medelhög sannolikhet för att utomstående kan synas av misstag.
 - b. Konsekvens: Eftersom det skulle kunna leda till ett röjande av sekretess om det är brukare eller deras anhöriga bedöms konsekvenserna kunna bli stora.
4. Vid livesändningar finns det en risk för att medverkande i livesändningen oavsiktligt råkar sprida personuppgifter om registrerade som inte har lämnat samtycke till det.

- a. Sannolikhet: Då det kan hända att personer som inte medverkar i sändningen omnämns bedöms detta som en medelhög risk.
- b. Konsekvens: Eftersom det skulle kunna leda till ett röjande av sekretess om det är brukare eller deras anhöriga bedöms konsekvenserna kunna bli stora.

5.3.3 Samtycken

- 5. Risk för att publicering sker utan att samtycke har lämnats.
 - a. Sannolikhet: Eftersom det redan är allmänt känt att publicering kräver samtycke bedöms sannolikheten för denna risk som låg.
 - b. Konsekvens: Eftersom det skulle kunna leda till ett röjande av sekretess om det är brukare eller deras anhöriga bedöms konsekvenserna kunna bli stora.
- 6. Risk för att det samtycke som har lämnats inte är giltigt. Exempelvis på grund av att det inte är helt frivilligt, vilket skulle vara fallet om en verksamhet t.ex. skulle ställa som krav att en brukare godkänner att en film kan läggas ut på sociala medier för att brukaren ska få vara med i den.
 - a. Sannolikhet: Eftersom utgångspunkten för verksamheterna är brukares delaktighet och samtycke är det osannolikt att sådana krav skulle ställas bedöms risken för detta som mycket låg.
 - b. Konsekvens: Eftersom det skulle kunna leda till ett röjande av sekretess om det är brukare eller deras anhöriga bedöms konsekvenserna kunna bli stora.
- 7. Risk för att det sker publicering som inte omfattas av det samtycke som har lämnats.
 - a. Sannolikhet: Om inte samtycken hanteras på ett korrekt sätt finns det en medelhög risk för att det sker publicering som inte omfattas av ett lämnat samtycke.
 - b. Konsekvens: Eftersom det skulle kunna leda till ett röjande av sekretess om det är brukare eller deras anhöriga bedöms konsekvenserna kunna bli stora.

5.3.4 Kommentarsfält

- 8. Risk för att andra användare skriver ut personuppgifter i kommentarsfält till de inlägg som vi publicerar.
 - a. Sannolikhet: Eftersom vi inte har kontroll över vad andra användare skriver i kommentarsfält så finns det en medelhög risk för att det skrivs ut information om våra brukare och deras anhöriga i kommentarsfält.
 - b. Konsekvens: Eftersom det skulle kunna leda till ett röjande av sekretess om det är brukare eller deras anhöriga bedöms konsekvenserna kunna bli stora.

5.3.5 Statistikverktyg eller liknande

- 9. Risk för att statistikverktyg eller liknande som finns på sociala medier och spårar besökares aktivitet används för att behandla personuppgifter.
 - a. Sannolikhet: Utifrån att de kan ses som användbara för verksamheten och riskerna med dem kan vara okända bedöms det finnas en medelhög risk för att inbyggda statistikverktyg används.

- b. Konsekvens: Användning av statistikverktyg kan innebära en spårning av besökare vars konsekvenser är svåra att förutse, så de bör bedömas som att kunna bli stora.

5.3.6 Känsliga personuppgifter

- 10. Risk för att känsliga personuppgifter, som läkarintyg, filmer från läkarundersökningar eller liknande, publiceras på sociala medier.
 - a. Sannolikhet: Utifrån att det redan finns en medveten hos verksamheterna om olämpligheten i att känsliga personuppgifter publiceras bedöms risken vara låg för det.
 - b. Konsekvens: Eftersom det skulle innebära ett röjande av sekretess bedöms konsekvenserna kunna bli mycket stora.

5.3.7 Obehörig åtkomst

- 11. Risk för att obehöriga får tag på lösenordet till det sociala mediekontot genom att den sociala medieplattformen blir hackad.
 - a. Sannolikhet: Det händer inte alltför sällan att sociala medieplattformar blir hackade och att obehöriga kommer över användares lösenord så risken för detta bedöms som medelhög.
 - b. Konsekvens: Eftersom det inte finns något material på de sociala mediekontona som inte är avsett för publicering bedöms konsekvenserna av en obehörig åtkomst vara små.
- 12. Risk för att obehöriga får tag på lösenordet till det sociala mediekontot genom att de kommer över inloggningsuppgifter och lösenord direkt från verksamheten.
 - a. Sannolikhet: Det finns en redan en vana hos våra verksamheter att hantera inloggningsuppgifter på ett säkert sätt, så sannolikheten för detta bedöms som lågt.
 - b. Konsekvens: Eftersom det inte finns något material på de sociala mediekontona som inte är avsett för publicering bedöms konsekvenserna av en obehörig åtkomst vara små.

5.3.8 Förlust av uppgifter

- 13. Risk för att personuppgifter förloras på grund av att en kanal stängs ned av den sociala medieplattformen.
 - a. Sannolikhet: Utifrån att verksamheternas kanaler verkar inom kultur och media finns det en medelhög risk för att en kanal stängs ned.
 - b. Konsekvens: Då det material som publiceras är viktigt för verksamheten skulle konsekvensen av att det materialet förloras vara medelstor.
- 14. Risk för att personuppgifter förloras på grund av att den sociala medieplattformen stänger ned.
 - a. Sannolikhet: Det händer ganska sällan att sociala medieplattformar stänger ned, och när det sker så brukar användarna bli förvarnade. Risken för förlust av personuppgifter på grund av detta bedöms som mycket låg.
 - b. Konsekvens: Då det material som publiceras är viktigt för verksamheten skulle konsekvensen av att det materialet förloras vara medelstor.

5.3.9 Risker kopplade till att god man eller förvaltare samtycker för sin huvudman i de fall som denna inte kan uttrycka sin vilja

15. Risk för att en brukare inte vill att dess personuppgifter ska publiceras, men förvaltaren eller den gode mannen lämnar samtycke på grund av att den tror att brukaren vill det. Behandlingen sker därmed med stöd av ett giltigt samtycke men i strid med den registrerades vilja.
 - a. Sannolikhet: Eftersom det handlar om personer som inte kan uttrycka sin vilja bedöms det finnas en medelhög sannolikhet för att denna risk inträffar.
 - b. Konsekvens: Eftersom det skulle innebära ett röjande av sekretess som per sin definition även är i strid med den registrerades vilja bedöms konsekvenserna kunna bli mycket stora.

Sammanställning av sannolikhet och konsekvens av identifierade risker

Sannolikhet					
Mycket hög	1	2			
Hög					
Medelhög		11	13	3,4,7,8,9	15
Låg		12		5	10
Mycket låg			14	6	
	Mycket små	Små	Medelstora	Stora	Mycket stora
Konsekvens					

5.4 Åtgärder för att hantera riskerna och för att visa att dataskyddsförordningen efterlevs

Enligt artikel 35.7 d i dataskyddsförordningen ska en konsekvensbedömning innehålla de åtgärder som planeras för att hantera riskerna, inbegripet skyddsåtgärder, säkerhetsåtgärder och rutiner för att säkerställa skyddet av personuppgifterna och för att visa att denna förordning efterlevs, med hänsyn till de registrerades och andra berörda personers rättigheter och berättigade intressen.

5.4.1 Information till de registrerade

De registrerade får bland annat följande information muntligt och via samtyckesblankett inför registrering:

- för vilka ändamål personuppgifter kommer att behandlas
- den rättsliga grunden för behandlingen
- hur länge personuppgifter kommer att lagras
- vem som kommer att ta del av personuppgifter
- registrerades rättigheter enligt dataskyddsförordningen
- om personuppgifter kan komma att överföras till ett så kallat tredjeland (land utanför EU/EES) av den sociala medieplattformen
- att hen kan lämna in klagomål till IMY
- att den registrerade kan återkalla sitt samtycke, om hen har lämnat det
- kontaktuppgifterna till den personuppgiftsansvariga och till dess eventuella dataskyddsombud

Informationen på Göteborg Stads hemsida, goteborg.se, om hur nämnden hanterar personuppgifter har också uppdaterats med särskild information kopplat till sociala medier och risken för tredjelandsöverföring.

5.4.2 Övergripande åtgärder

Nämnden har infört följande generella skyddsåtgärder för att minska riskerna:

- Nämnden har tagit fram instruktioner, råd och styrande dokument för att säkerställa en säker och korrekt hantering av våra sociala medier.
- Nämnden har tagit fram och publicerat en handbok för sociala medier i förvaltningen för funktionsstöd.

- Nämnden anordnar regelbundet utbildning för enhetschefer och andra utsedda för de enheter som publicerar material. Genom detta säkerställer vi att alla våra enhetschefer är väl insatta i vad som gäller.
- Nämnden har även ett lokalt nätverk för alla som publicerar i nämndens digitala kanaler. Här fångar vi upp aktuella frågor, erbjuder utbildningar och samarbetar för att våra konton ska vara uppdaterade, korrekta och ha ett relevant innehåll. Genom detta säkerställer vi att alla våra medarbetare som arbetar med sociala media är väl insatta i vad som gäller.

5.4.3 Åtgärder kopplade till specifika risker

Utöver dessa övergripande skyddsåtgärder planeras även följande åtgärder kopplade till varje risk:

Risk 1 och 2: Överföring till tredje land och spridning på internet

Genom att det material som publiceras inte innehåller några känsliga personuppgifter och är avsett för offentliggörande säkerställs att konsekvenserna av både överföring till tredje land och okontrollerad spridning blir mycket små. Detta säkerställs framför allt genom de övergripande åtgärderna, men även genom att:

- Användning av illustrationer och animationer ska alltid övervägas istället för bild/film på person, utifrån syfte och nytta.
- Enhetschef ansvarar för att instruktioner, råd och styrande dokument följs och att olämpligt material inte läggs ut.
- Allt material godkänns av enhetschef eller den som enhetschef har utsett innan publicering.
- Alla nämndens kanaler är registrerade i stadens kanalregister, vilket möjliggör för förvaltningen att ha överblick och säkerställa kvalitet.

Risk 3 och 4: Livesändningar

Genom att livesändningar hanteras på ett korrekt sätt kan att risken för felaktig hantering av personuppgifter minimeras. Detta säkerställs framför allt genom de övergripande åtgärderna, men även genom att:

- Det ska finnas en ansvarig tjänsteperson utsedd för livesändningen som ansvarar för att den sköts på rätt sätt och stoppar den om det finns risk för att personuppgifter hanteras fel. Om sändningen är offentlig ska denna person vara ansvarig utgivare och även registreras i förväg hos Myndigheten för press, radio och TV.
- Det ska finnas en lista på vilka personer som har samtyckt till att medverka i livesändningen.
- Ansvarig utgivare säkerställer även att livesändningen inte sker på en plats där brukare och anhöriga som inte har lämnat samtycke vistas.
- Livesändningar ska planeras i förväg, med en plan över alla kameravinklar som kommer att användas, så att det kan säkerställas att personer som inte har lämnat samtycke inte kommer med.
- Alla deltagare i livesändningar ska i förväg få information om att de inte får sprida några personuppgifter om brukare och anhöriga som inte har samtyckt till det.

- När det är ändamålsenligt ska livesändningar begränsas genom att i första hand sändas till avgränsade grupper. Detta kan ske bland annat genom att tittare får föranmäla sig till livesändningen.

Risk 5,6 och 7: Samtycke

Genom att det finns tillräcklig utbildning och tydliga rutiner för hur samtycken ska hanteras kan risken för bristfällig hantering minimeras. Detta säkerställs framför allt genom de övergripande åtgärderna, men även genom att:

- Dataskyddskontakterna har tagit fram nya samtyckesblanketter som verksamheterna kan rekvirera vid behov.
- Förvaltningen har även tagit fram en förenklad samtyckesblankett med bildstöd, för att alla brukare som tydligt och klart kan förmedla att de vill vara med på till exempel bild, film i nämndens kanaler och förstår vad det innebär, ska få vara det.
- Varje blankett är numrerad vilket gör att förvaltningen har kontroll över alla samtycken.
- När en verksamhet rekvirerar en samtyckesblankett måste ansvarig chef eller dess utsedda medarbetare vara med på ett möte med en dataskyddskontakt där de får en genomgång om vad som gäller och vad de ska tänka på i det enskilda fallet.

Risk 8: Kommentarsfält

För att eliminera denna risk, ska kommentarsfält inaktiveras för alla nämndens kanaler i sociala medier. På nämndens hemsida på Göteborgs stads hemsida, goteborg.se, uppmanar vi även till att inte ta kontakt i individärenden via sociala medier. Detta säkerställs genom de övergripande åtgärderna, men framför allt genom att:

- Nämnden går igenom förvaltningens alla kanaler årsvis för att kontrollera att kommentarsfält är avstängda.

Risk 9: Statistikverktyg eller liknande

För att eliminera denna risk, ska statistikverktyg inte användas överhuvudtaget i samband med sociala medier.

Detta säkerställs genom de övergripande åtgärderna, men framför allt genom att:

- Verksamheten ansvarar för att så långt som möjligt inaktivera alla statistikverktyg för dess kanaler i sociala medier.
- I de fall som det inte går att inaktivera inbyggda statistikverktyg så får dessa inte användas av verksamheten på något sätt.
- Nämnden genomför regelbundna stickprover av förvaltningens alla kanaler för att kontrollera att inga statistikverktyg eller liknande är aktiverade.

Risk 10: Känsliga personuppgifter

För att eliminera denna risk får inga känsliga personuppgifter publiceras på sociala medier. Detta säkerställs genom de övergripande åtgärderna, men framför allt genom att:

- Nämnden genomför regelbundna stickprover av förvaltningens alla kanaler för att kontrollera att kommentarsfält är avstängda.

Risk 11 och 12: Obehörig åtkomst

För att minimera sannolikheten av denna risk ska det finnas rutiner för hantering av lösenord. Detta säkerställs framför allt genom de övergripande åtgärderna, men även genom att:

- Lösenord till sociala mediekonton ska hanteras enligt Göteborgs stads regel för IT-användare. Detta innebär bland annat att lösenord ska konstrueras så att de inte lätt går att pröva sig fram till eller gissa. De ska även skyddas för åtkomst samt omedelbart byta lösenordet om det kan misstänkas att någon annan känner till det.
- Varje lösenord får endast användas för en inloggning. Detta innebär att en verksamhet som har kanaler på flera olika sociala medieplattformar ska använda olika lösenord på sina olika konton.
- Om det framkommer att en social medieplattform som förvaltningen använder har hackats ska lösenord till samtliga konton på plattformen omedelbart bytas.

Risk 13 och 14: Förlust av uppgifter

För att minimera effekterna av denna risk ska det finnas rutiner för lagring av uppgifter utanför den sociala medieplattformen. Detta säkerställs framför allt genom de övergripande åtgärderna, men även genom att:

- Det ska finnas en backup av det material som en verksamhet publicerar på en social medieplattform.
- Backup:er ska förvaras ordnade så att de lätt kan tas fram.

Risk 15: Risker kopplade till att god man eller förvaltare samtycker för sin huvudman i de fall som denna inte kan uttrycka sin vilja

För att minimera denna risk är det viktigt att både verksamheterna och förvaltare och god man gör sitt yttersta för att försöka utröna hur den aktuella brukaren ställer sig till publicering av dess personuppgifter på sociala medier, och att behandlingen inte genomförs eller upphör omedelbart vid indikation på motsättning från brukaren. Brukaren som inte är rättsligt kapabla att samtycka ska fortfarande kunna ogiltigförklara ett samtycke genom att misstycka. Detta säkerställs genom att:

- Nämnden kommer att genomföra utbildning för förvaltare och gode män i vad det innebär att samtycka till publicering av deras brukares personuppgifter på förvaltningens sociala medier.
- Om brukaren visar motvilja så ska det hanteras på samma sätt som att ett samtycke inte har getts eller har återkallats.

5.5 Kvarstår det några höga risker med behandlingen?

Efter att en bedömning av risker för de registrerades rättigheter och friheter har gjorts, och efter att de åtgärder och rutiner som planeras för att hantera riskerna har införts, ska en bedömning göras av huruvida det kvarstår några höga risker för de registrerades fri- och rättigheter med behandlingen.

Enligt IMY ska den personuppgiftsansvarige tydliggöra varför den personuppgiftsansvarige inte har kunnat åtgärda dem. Det kan till exempel vara att

Efter att åtgärderna i avsnitt 5.4 har införts bedöms de kvarstående riskerna enligt följande:

Sannolikhet					
Mycket hög	1,2				
Hög					
Medelhög	13				
Låg		11		3,4,7,8,9	15
Mycket låg	14	12		5, 6	10
	Mycket små	Små	Medelstora	Stora	Mycket stora

Enligt Artikel 36.1 i dataskyddsförordningen ska den personuppgiftsansvarige samråda med tillsynsmyndigheten före behandling om en konsekvensbedömning visar att behandlingen skulle leda till en hög risk om inte den personuppgiftsansvarige vidtar åtgärder för att minska risken.

Bedömning: Utifrån att det finns risker med behandlingen som bedöms ha mycket hög sannolikhet, och att det finns risker som bedöms ha mycket stora konsekvenser för de registrerades fri- och rättigheter, i förening med de oklara rättsläge som trots allt får anses råda på området, rekommenderar förvaltningen att nämnden begär förhandssamråd med IMY.

Den europeiska dataskyddsstyrelsen rekommenderar även att en konsekvensbedömning offentliggörs för att skapa förtroende för den personuppgiftsansvariges behandlingar, och visa ansvar och transparens. Det är särskilt god praxis att offentliggöra en konsekvensbedömning om behandlingen påverkar allmänheten. Detta kan särskilt vara fallet om en offentlig myndighet utför en konsekvensbedömning.²⁴

Denna konsekvensbedömning kommer att offentliggöras inför nämnden fattar beslut i frågan om förhandssamråd, genom att publiceras på Göteborgs stads hemsida goteborg.se.

Enligt artikel 35.9, ska synpunkter från de registrerade eller deras företrädare inhämtas som ett led i konsekvensbedömning, när det är lämpligt.

Förvaltningen skickade en ut beskrivning av behandlingen till remissinstanserna, och ställde tre uttryckliga frågor. Svar på frågorna inkom från tre remissinstanser.

²⁴ Artikel 29-arbetsgruppen, Riktlinjer om konsekvensbedömning avseende dataskydd och fastställande av huruvida behandlingen ”sannolikt leder till hög risk” i den mening som avses i förordning 2016/676, 4 oktober 2017

Fråga 1: Anser ni att brukare som tydligt och klart kan förmedla att de vill vara med i förvaltningens externa digitala kanaler och förstår vad det innebär, ska kunna få vara det?

Både **Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg (NSPHiG)** och **Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning Göteborg (FUB Göteborg)** svarade jakande på denna fråga.

Autism & Aspergerföreningen Distrikt Göteborg (AAFDG) svarade att de ansåg att alla absolut ska ha samma möjligheter att få synas i sociala medier, om de vill. Detta ställer då höga krav på att det verkligen säkerställs att individen förstår vad det innebär, att samtycket ges utan påtryckning och att det är lätt att dra tillbaka.

Fråga 2: Anser ni att brukare som på grund av funktionsnedsättning inte kan förmedla att de vill vara med i förvaltningens externa digitala kanaler, ska kunna vara det om deras förvaltare eller god man med detta i sitt uppdrag, bedömer att det är lämpligt för ett specifikt ändamål, och därför samtycker för sin huvudmans räkning?

NSPHiG ansåg att detta behövde bedömas utifrån varje enskilt fall.

FUB Göteborg svarade ja, och att det eventuellt kunde ske i samråd med anhörig som oftast har bäst förståelse och kan tolka individens uttryck.

AAFDG svarade nej, medvetet samtycke är centralt. Om individen inte förstår fullt ut vad ett samtycke innebär eller inte kan ta ställning till frågan om samtycke på egen hand bör publicering inte ske. **AAFDG** ansåg även att kontakt med IMY behövdes.

Fråga 3: Vad ser ni för konsekvenser eller risker med att publicera respektive inte publicera brukares personuppgifter i förvaltningens sociala medier när det kommer till namn, bild, film eller ljudupptagning?

NSPHiG angav att det är svårt att generalisera, men att de inte har några dåliga erfarenheter från sina egna exempel av publicering i gamla eller nya medier.

FUB Göteborg svarade att anonymiserade bilder och social medieinlägg kan förstärka utanförskap och sända signaler som inte alls är intentionen, t.ex. att den som har en funktionsnedsättning är avvikande och bör döljas. Ur ett mänskligt plan kan man ev. se fler risker med att inte publicera brukares personuppgifter än att göra det när man ser till delaktighet och frihet.

AAFDG angav att de visserligen håller med om att det är viktigt att visa mångfald och att lyfta fram bra verksamheter, men att det går att göra utan att riskera att lämna ut personuppgifter och att de därför inte såg några stora risker med att inte publicera. **AAFDG** angav även att de anser att den personliga integriteten är viktig och när samtycke är svårt att styrka riskerar vi att gå över gränsen för vad som är etiskt och lagligt. Att publicera bilder på nätet där en person deltar i daglig verksamhet, är i en gruppbostad eller får annat stöd enligt LSS kan avslöja något om personens hälsosituation eller att denne överhuvudtaget är aktuell i en viss verksamhet eller får visst stöd. Hur sådana uppgifter hanteras och sprids måste alltid vara individens beslut.

Sammanfattning

Kortfattat kan remissvaren sammanfattas på följande sätt:

- Fråga 1 är alla remissinstanserna (som har svarat) positiva till.

- Fråga 2 är remissinstanserna delade till.
- Fråga 3 är remissinstanserna delade till, i vad de ser störst risker med.

6.2 Ytterligare inkomna synpunkter

Utöver inkomna svar på frågorna inkom **Funktionsrätt Göteborg** med en skrivelse i vilken de uppgav att de ansåg att frågorna är ganska komplexa och av juridisk art, och att de skulle behöva mer tid för att kunna svara på remissen. (De hade ca 5,5 veckor på sig att svara, men det var under semestertider).

FUB Göteborg bifogade även en skrivelse från **FUB Västra Götaland** med rubriken ”Intellektuell funktionsnedsättning är ingen sjukdom”, i vilken de uppmanar alla kommuner att respektera personer med IF, deras vilja och beslut. Att hänvisa till att synlig funktionsnedsättning är ett röjande av hälsostatus strider mot konventionens allmänna princip om ”Respekt för olikheter och accepterande av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten”. Att förneka människor med IF sin rättskapacitet, rätten till erkännande och att få synas på jämlika villkor är inget annat än ren diskriminering.

Dataskyddsombudets rekommendationer

Konsekvensbedömning: Publicering av personuppgifter i sociala medier

Artikel 35 Dataskyddsförordningen

Enligt artikel 35.2 ska den personuppgiftsansvarige rådfråga dataskyddsombudet vid genomförande av en konsekvensbedömning avseende dataskydd.

Kriterier för en godtagbar konsekvensbedömning

I artikel 35.7 anges vad en konsekvensbedömning åtminstone ska innehålla:

- a) en systematisk beskrivning av den planerade behandlingen och behandlingens syften, inbegripet, när det är lämpligt, den personuppgiftsansvariges berättigade intresse,
- b) en bedömning av behovet av och proportionaliteten hos behandlingen i förhållande till syftena,
- c) en bedömning av de risker för de registrerades rättigheter och friheter som avses i punkt 1, och
- d) de åtgärder som planeras för att hantera riskerna, inbegripet skyddsåtgärder, säkerhetsåtgärder och rutiner för att säkerställa skyddet av personuppgifterna och för att visa att denna förordning efterlevs, med hänsyn till de registrerades och andra berörda personers rättigheter och berättigade intressen.

Artikeln är dataskyddsombudets utgångspunkt i de råd som ges avseende konsekvensbedömningen. I övrigt utgår dataskyddsombudets rekommendationer och kommentarer från artikel 29-gruppens riktlinjer¹ om konsekvensbedömningar (se bilaga 1) samt material avseende konsekvensbedömningar framtaget av Europeiska datatillsynsmannen².

En systematisk beskrivning av den planerade behandlingen (artikel 35.7 a):

Det är inte helt tydligt om konsekvensbedömningen avser användningen av sociala medier mer generellt eller om tanken är att det ska vara en konsekvensbedömning till följd av rättsläget efter Schrems II-målet. Mycket litet i konsekvensbedömningen handlar om just tredjelandsöverföring och snarare om publiceringen av personuppgifter i sociala medier överhuvudtaget. Detta är nog också förvaltningens ändamål, men bör förtydligas för att läsaren ska förstå scopet.

¹ Artikel 29-arbetsgruppen, *Riktlinjer om konsekvensbedömning avseende dataskydd och fastställande av huruvida behandlingen "sannolikt leder till hög risk" i den mening som avses i förordning 2016/676*, WP 248 rev. 01, 4 oktober 2017

² European Data Protection Supervisor, *Accountability on the ground part II: Data Protection Impact Assessment & Prior Consultation*, februari 2018

Dataskyddsbudeten upplever att förvaltningen har utvecklat beskrivningen av behandlingen jämfört med föregående version. Däremot framgår inte längre i klartext att IP-adresser och personalens inloggningsuppgifter behandlas. Detta bör förtydligas.

Exakt vilket innehåll respektive kanal har eller hur frekvent personuppgiftsbehandlingen är framgår inte tydligt. Det går därför inte att få en uppfattning om antalet registrerade som de här behandlingarna berör. Det är svårt att få en förståelse för behandlingen/behandlingarna då det primärt är övergripande beskrivningar av behandlingen och dess syften som presenteras. Ändamålen med behandlingarna skiljer sig också åt och särskiljningen mellan eventuella journalistiska, konstnärliga och litterära ändamål går inte särskilja från behandling som sker med ändamålen att informera om verksamheten.

Vidare saknas beskrivning av behandlingsprocessen, så som insamling, överföring, analys osv. med en förklaring till hur processen går till - alltså en funktionell och teknisk beskrivning. Det vore lämpligt med en beskrivning av flödet av personuppgifter mellan de olika aktörerna och vad de sociala mediaplattformarnas respektive användarvillkor innebär.

Förvaltningen har till viss del förtydligat vad som gäller för lagring, bevarande och gallring av personuppgifterna, men lyfter själva att när information/inlägg avpublicerats så kommer informationen ändå att finnas kvar till dess att ägaren av mediet raderar den eller tills den förstörs av annan anledning. Dataskyddsbudeten uppfattar det som att förvaltningen accepterar detta utan att resonera kring hur de ska kunna tillvarata de registrerades rättigheter eller de allmänna principerna trots dessa förutsättningar.

Förvaltningen har förtydligat sin syn på kopplingen mellan sitt uppdrag och publicering i sociala medier. Dataskyddsbudeten tolkning är att förvaltningen anser att behandlingen i sociala medier är en del i deras uppdrag enligt socialtjänstlagen och LSS samt att såväl SoLPUL som SoLPUF är tillämpliga på behandlingen. Det förekommer dock motstridiga uppgifter i olika delar av konsekvensbedömningen och resonemanget är inte stringent.

Det framgår att man inte bedömer att man kan använda allmänt intresse som rättslig grund för behandlingen, vilket normalt borde vara fallet om man anser att det ingår i uppdraget och att behandlingen är nödvändig för utförandet av den. Förvaltningen har felaktigt hänvisat till att samtycke och intresseavvägning skulle vara att föredra för myndigheter framför allmänt intresse. Informationen från Integritetsskyddsmyndigheten som man hänvisar till avser privaträttsliga aktörer. Intresseavvägning får överhuvudtaget inte användas av myndigheter och såväl Integritetsskyddsmyndigheten som EDPB anser att det är osannolikt att myndigheter kan använda sig av samtycke, utom möjligtvis i vissa situationer. Dataskyddsbudeten anser inte att föreliggande behandling är en sådan situation.

Det framgår vidare att förvaltningen anser att samtycke är rättslig grund för behandlingen såväl enligt dataskyddsförordningen som enligt SoLPUL. Dataskyddsbudeten håller inte med förvaltningen i denna bedömning. Även om förvaltningen har argumenterat för hur de ser på användningen av samtycke och hur man avser säkerställa frivilligheten, anser dataskyddsbudeten att det inte är tillräckligt och anser det osannolikt att förvaltningen kan säkerställa frivilligheten varken avseende brukare eller anställda på så vis att det skulle uppfylla kraven på samtycke som rättslig grund.

Enligt SoLPUL har en enskild vidare inte rätt att motsätta sig behandling som är laglig enligt samma lagstiftning. Eftersom förvaltningen hävdar att SoLPUL är tillämplig på behandlingen och att den enskilde inte har rätt att motsätta sig behandling som är laglig enligt samma lag blir samtycke en verkningsslös rättslig grund.

Förvaltningen hänvisar till de viktiga bestämmelserna i socialtjänstlagen och i LSS om den enskildes bestämmanderätt. Frivilligheten är grundläggande för de insatser som kan aktualiseras enligt dessa lagar. Detta innebär dock inte att personuppgiftsbehandling som vidtas i enlighet med dessa lagar ska baseras på den rättsliga grunden samtycke.

Även om det i 5 § LSS stadgas att verksamhet i enlighet med lagen ”ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet” för lagens målgrupp samt att ”målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra, saknas enligt dataskyddsombudet fortfarande ett tydligt stöd till varför personuppgiftsbehandlingen ska ske i sociala medier som ägs och administreras av förvaltningen. Det är mycket tveksamt om personuppgiftsbehandlingen i sociala medier skulle anses förenlig med den kompletterande lagstiftningen till dataskyddsförordningen om denna anses tillämplig. Detta på grundval av när personuppgiftsbehandling anses tillåten och för vilka ändamål personuppgiftsbehandlingen får ske.

Även om man skulle bedöma att den kompletterande lagstiftningen till dataskyddsförordningen inte är tillämplig så anser dataskyddsombudet att det finns mycket starka skäl för förvaltningen att vara mycket försiktig med publicering av personuppgifter i sociala medier inklusive såväl brukares och deras anhörigas personuppgifter, som anställdas. Olaglig överföring till tredjeland är enbart en av anledningarna till att detta bör anses olämpligt.

Avseende överföring till tredjeland utan adekvat skyddsnivå, i det här fallet USA, anser dataskyddsombudet att det är felaktigt att ange att användningen av sociala medier, exempelvis genom publicering av ett inlägg, skulle vara en godtagbar överföring till tredje land med hänvisning till rättsfallet ”Bodil Lindqvist”. Inte heller anser dataskyddsombudet det godtagbart för förvaltningen att använda sig av den registrerades samtycke enligt artikel 49 till överföringen. Undantagen i artikel 49 ska enbart användas i särskilda situationer och får inte vara repetitiva.³

En bedömning av behovet av och proportionaliteten hos behandlingen (artikel 35.7 b):

Förvaltningen har beskrivit varför man vill behandla personuppgifter i sociala medier och vad konsekvenserna av att behöva upphöra med detta skulle kunna medföra. Det framgår tydliga ändamål och man har argumenterat för varför man anser behandlingen som såväl nödvändig som proportionerlig. Man har också bemött dataskyddsombudets tidigare synpunkter om att det saknats ett resonemang om alternativa tillvägagångssätt för att uppnå de eftersträlvade syftena.

Ur dataskyddsombudets perspektiv är det som anförts dock inte tillräckligt för att behandlingen/behandlingarna ska anses förenlig med dataskyddsförordningen.

Förvaltningen har bemött dataskyddsombudets tidigare synpunkter om att flera av syftena hade kunnat tillgodoses genom att på brukarens initiativ hjälpa denne att uppdatera sina

³ EDPB riktlinjer 2/2018 för undantagen i artikel 49 enligt förordning 2016/679

egna sociala medier och på så vis tydligare uppnå målen i 5 § LSS samt ge deltagare i daglig verksamhet möjlighet att leva som andra. De förtydliganden som förvaltningen gjort och varför detta inte alltid är ett rimligt alternativ har dataskyddsombudet till viss del svårt att förstå då det inte handlar om att motivera brukarna att publicera material som tagits fram för ändamål bestämda av förvaltningen.

Det saknas fortfarande strukturerad beskrivning av åtgärder för att efterleva grundprinciperna (alltså laglighet, korrekthet och öppenhet, ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering, riktighet, lagringsminimering, integritet och konfidentialitet, samt inte minst ansvarsprincipen) och därmed bidrar till behandlingens proportionalitet och nödvändighet.⁴ Hur man avser att tillgodose de registrerades rättigheter enligt artiklarna 15-21 framgår inte heller.⁵

Avseende tredjelandsoverföring så konstaterar förvaltningen att majoriteten av användningen av sociala medier medför överföring av personuppgifter till tredjeland, primärt USA. Dataskyddsombudet anser inte att det godtagbart för förvaltningen att använda sig av den registrerades samtycke enligt artikel 49 till överföringen. Undantagen i artikel 49 ska enbart användas i särskilda situationer och får inte vara repetitiva.⁶

Slutsatsen att samtycke enligt artikel 49 är tillämpligt har konstaterats utan att redogöra för andra alternativ eller skyddsåtgärder, vilket inte är förenligt med EDPB:s riktlinjer 2/2018 om undantagen i artikel 49.⁷ De omständigheter som lyfts i Schrems II-målet om de långtgående regelverk som finns tillgängliga för amerikanska myndigheter, samt den brist på möjligheter för europeiska medborgare att värja sig mot detta lyfts överhuvudtaget inte. Istället anges att risken för den registrerade i och med överföringen är liten eftersom ändamålet med behandlingen ändå är att uppgifterna ska offentliggöras. Detta genererar ett cirkelresonemang som inte kan anses förenlig med andemeningen i dataskyddsförordningen. I Schrems II-målet anses behandlingen utgöra tredjelandsoverföring. Att en annan typ av behandling inte ansågs göra det i den 18 år gamla domen i mål C-101/01 ”Bodil Lindqvist” kan rimligtvis inte minska skyldigheten att följa vad EU-domstolen beslutat i Schrems II eller minska riskerna för den enskilde på det vis som förvaltningen anger.

Hantering av risker för de registrerades rättigheter och friheter (artikel 35.7 c):

Förvaltningen har utvecklat riskbedömningen sedan föregående version. Nio risker finns nu angivna och det är lättare att följa resonemanget. Dataskyddsombudet uppfattar dock riskerna med exempelvis tredjelandsoverföring och förlust av kontroll som större än vad förvaltningen har angivit.

Ett exempel är att förvaltningen i en annan del av konsekvensbedömningen lyfter att när information/inlägg avpublicerats så kommer informationen ändå att finnas kvar tills ägaren av mediet raderar den eller tills den förstörs av annan anledning.

Dataskyddsombudet uppfattar det som att förvaltningen accepterar detta utan att resonera kring hur de ska kunna tillvarata de registrerades rättigheter trots dessa förutsättningar.

⁴ Jfr. utdrag ut artikel 29-gruppens riktlinje om konsekvensbedömning nedan.

⁵ Jfr. utdrag ut artikel 29-gruppens riktlinje om konsekvensbedömning nedan.

⁶ EDPB riktlinjer 2/2018 för undantagen i artikel 49 enligt förordning 2016/679.

⁷ EDPB riktlinjer 2/2018 för undantagen i artikel 49 enligt förordning 2016/679.

Som framgår ovan anser inte dataskyddsbudet att omständigheten att personuppgifter genom publicering offentliggörs skulle innebära att konsekvenserna av en överföring till tredje land blir mycket små. Riskerna kvarstår och det sker otillåten överföring av personuppgifter till tredje land.

Dataskyddsbudet håller med förvaltningen om att riskerna för de registrerade inte kan minskas till en acceptabel nivå genom de åtgärder som föreslås vidtas.

Övriga och sammanfattande synpunkter

Dataskyddsbudet anser att förvaltningens konsekvensbedömning till viss del innehåller det som en konsekvensbedömning behöver innehålla. Några viktiga aspekter saknas dock, vilket försvårar dataskyddsbudets möjligheter att lämna en helt rättvisande rekommendation. Det kan också innebära att Integritetsskyddsmyndigheten inte har de förutsättningar som krävs vid ett förhandssamråd.

Dataskyddsbudet håller med förvaltningen om att de aspekter som lyfts i konsekvensbedömningen är viktiga och har förståelse för att de ändamål som lyfts kan anses beaktansvärda. Dataskyddsbudet håller dock inte med om flera av de slutsatser som görs. En del av dessa slutsatser är hänförliga till tredjelandsöverföring och verkligheten efter Schrems II-domen. En del av dem är hänförliga till publiceringen av brukares, närståendes och anställdas personuppgifter i sociala medier överhuvudtaget.

Avseende publiceringen av brukares, närståendes och anställdas personuppgifter i sociala medier överhuvudtaget, anser dataskyddsbudet att förvaltningen på det generella sätt som beskrivs inte kan basera behandlingen på den rättsliga grunden samtycke. Även om förvaltningen har argumenterat för hur de ser på användningen av samtycke och hur man avser säkerställa frivilligheten, anser dataskyddsbudet att det inte är tillräckligt och anser det osannolikt att förvaltningen kan säkerställa frivilligheten varken avseende brukare eller anställda på så vis att det skulle uppfylla kraven på samtycke som rättslig grund.⁸

Dataskyddsbudet anser det tveksamt om någon annan rättslig grund skulle kunna tillämpas på behandlingen, vilket i så fall skulle innebära att behandlingen inte är laglig oaktat domen i Schrems II. Ändamålen för behandlingarna varierar dock så pass mycket att det är svårt att bedöma.

Dataskyddsbudet anser att förvaltningen lyfter intressanta aspekter avseende journalistiska, konstnärliga och litterära ändamål kopplat till bestämmelserna i 1 kap. 7 § 2 st. dataskyddslagen. Det är dock oklart om och i vilken omfattning som bestämmelserna kan åberopas av en myndighet.

Dataskyddsbudet vill också lyfta att brukare och deras närstående skyddas av en mycket stark sekretess. Även om den enskilde själv skulle ha hävt sekretessen, vilket verkar vara vad förvaltningen föreslår, så bör man som myndighet fundera över om det verkligen är lämpligt att publicera den typen av uppgifter.⁹

Dataskyddsbudet anser inte att förvaltningen på ett tillfredsställande vis har kunnat påvisa hur man som personuppgiftsansvarig ska kunna ta tillvara de registrerades

⁸ Jfr. beaktandesats (skäl) 43 till dataskyddsförordningen och EDPB:s riktlinjer s. 7ff.

⁹ Jfr. JO:s uttalande om sekretessuppgifter i sociala medier i JO 2021-09-09 dnr 7165-2020.

rättigheter enligt dataskyddsförordningen när personuppgifter publiceras på sociala mediaplattformar.

Avseende överföring till tredjeland och verkligheten efter Schrems II vill dataskyddsombudet lyfta följande.

I Schrems II-domen kom EU-domstolen fram till att Privacy Shield på grund av det långtgående och ingripande regelverk som finns i USA, inte ger ett tillräckligt skydd för de registrerades fri- och rättigheter. Det konstaterades också att standardavtalsklausuler fortfarande gäller som överföringsmekanism (mekanism som kan göra en överföring till tredjeland laglig) men att dessa kan behöva kompletteras av ytterligare skyddsåtgärder. Ingen av de plattformar som förvaltningen använder har redogjort för att man har vidtagit några sådana åtgärder. Oavsett om det skulle finnas en rättslig grund för behandlingen av personuppgifter på sociala medier kvarstår problematiken med den överföring av personuppgifter till USA som man utsätter de registrerade för genom att behandla deras personuppgifter på dessa plattformar. Denna problematik kvarstår oavsett vilken rättslig grund som behandlingen har.

Det långtgående regelverk som det hänvisas till ovan innebär att USA genom kan insamla stora mängder personuppgifter med hänvisning till krav avseende bl.a. nationell säkerhet och allmänintresset. Mot denna behandling kan europeiska medborgare inte värja sig. Det finns ingen möjlighet att invända mot behandlingen och man har inte tillgång till effektivt rättsskydd, med andra ord saknas några av de mänskliga rättigheter som vi garanteras inom EU/EES. Dataskyddsombudet anser inte att dessa risker för de registrerade tydliggörs tillräckligt i förvaltningens konsekvensbedömning.

Dataskyddsombudet anser inte att det godtagbart för förvaltningen att använda sig av den registrerades samtycke enligt artikel 49 till överföringen. Undantagen i artikel 49 ska enbart användas i särskilda situationer och får inte vara repetitiva.¹⁰

Slutsatsen att samtycke enligt artikel 49 är tillämpligt har konstaterats av förvaltningen utan att redogöra för andra alternativ eller skyddsåtgärder, vilket inte är förenligt med EDPB:s riktlinjer 2/2018 om undantagen i artikel 49.¹¹ De omständigheter som lyfts i Schrems II-målet om de långtgående regelverk som finns tillgängliga för amerikanska myndigheter, samt den brist på möjligheter för europeiska medborgare att värja sig mot detta lyfts överhuvudtaget inte. Istället anges att risken för den registrerade i och med överföringen är liten eftersom ändamålet med behandlingen ändå är att uppgifterna ska offentliggöras. Detta genererar ett cirkelresonemang som inte kan anses förenligt med andemeningen i dataskyddsförordningen. I Schrems II-målet anses behandlingen utgöra tredjelandsöverföring. Att en annan typ av behandling inte ansågs göra det i den 18 år gamla domen i mål C-101/01 ”Bodil Lindqvist” kan rimligtvis inte minska skyldigheten att följa vad EU-domstolen beslutat i Schrems II eller minska riskerna för den enskilde på det vis som förvaltningen anger.

I sammanhanget kan det även noteras att det inte i detta sammanhang inte finns några "harmlösa" personuppgifter utan även sådana uppgifter som vi kanske själva gjort tillgängliga ska ges ett skydd enligt dataskyddsförordningen. Avseende det som lyfts om diskriminering bör poängteras att det inte handlar om att en viss grupp inte får synas eller

¹⁰ EDPB riktlinjer 2/2018 för undantagen i artikel 49 enligt förordning 2016/679.

¹¹ EDPB riktlinjer 2/2018 för undantagen i artikel 49 enligt förordning 2016/679.

liknande. Schrems II-domen gör inte skillnad på personuppgifter. Snarare lyfts av domstolen att även det som man kan kalla vanliga personuppgifter såsom namn, e-postadress osv. också kan vara känsligt för den registrerade om amerikanska myndigheter får del av dessa. Det riskerar bli missvisande att påstå att den enskilde utsätts för diskriminering om denne inte får synas i förvaltningens sociala medier, när domen gäller alla personuppgifter, alla målgrupper. Att enskilda använder sina egna sociala mediekonton är en annan fråga. Då ingås ett avtal genom användarvillkor med den enskilde och den sociala medieplattformen och man gör det som privatperson.

Dataskyddsombudet har förståelse för att nämnden har flera regelverk att följa och att kärnuppdraget står i fokus. För att kunna göra väl avvägda bedömningar är det emellertid viktigt att belysa samtliga perspektiv. I takt med att digitaliseringen ökar kommer frågan om privatliv, personuppgifter och integritet fortsatt att vara högaktuell. Dataskyddsombudet vill därför uppmana till stor försiktighet och se långsiktigt på arbetet med att säkerställa skyddet för de registrerades fri- och rättigheter.

Utöver att utsätta de registrerade för otillbörligt intrång i deras privatliv bör även risken för negativ påverkan för förvaltningen noteras. Att värna om medborgares förtroende är något som myndigheter bör värdera högt då ett minskat förtroende kan få allvarliga konsekvenser. Därtill bör myndigheter i frågan även väga in att medborgare i många fall är beroende av den välfärd eller de frivilliga insatser som staden tillhandahåller. Detta gör att det är extra viktigt att myndigheten, oaktat uppdrag, alltid strävar efter att värna om de registrerades fri- och rättigheter genom att säkerställa följsamhet mot det regelverk som finns till för att skydda dessa intressen, dvs. dataskyddsförordningen.

Slutligen vill dataskyddsombudet framföra att de domar som EU-domstolen producerar är bindande för personuppgiftsansvariga i Sverige och i hela EU/EES. Det EU-domstolen baserar sina domslut på är lagar och regler som unionens medlemsländer gemensamt har stiftat och ansett viktiga för dess invånare och för unionen som helhet.

Dataskyddsombudet är av uppfattningen att överföringen av personuppgifter genom sociala medier är oförenlig med dataskyddsförordningen och domslutet i det så kallade Schrems II-målet. De begränsningar som föreslås är inte tillräckliga för att säkerställa följsamhet och överföringen är därför inte tillåten.

Bilaga 1 – utdrag ur artikel 29-gruppens riktlinje om konsekvensbedömningar

Bilaga 2 – Kriterier för en godtagbar konsekvensbedömning

Arbetsgruppen föreslår följande kriterier som kan användas av personuppgiftsansvariga för att bedöma huruvida en konsekvensbedömning, eller en metod för att utföra en konsekvensbedömning, är tillräckligt omfattande för att iakttä förordningen:

- ☐ En systematisk beskrivning av behandlingen tillhandahålls (artikel 35.7 a):
 - ☐ Behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål beaktas (skäl 90).
 - ☐ Registrering av personuppgifter, mottagare och den period under vilken personuppgifterna kommer att lagras.
 - ☐ En funktionell beskrivning av behandlingen tillhandahålls.
 - ☐ De tillgångar som är nödvändiga för personuppgifterna (maskinvara, programvara, nätverk, personer, papper eller spridningskanaler för papper) är identifierade.
 - ☐ Efterlevnad av godkända uppförandekoder beaktas (artikel 35.8).
- ☐ En bedömning av behovet av och proportionaliteten hos behandlingen (artikel 35.7 b):
 - ☐ De planerade åtgärderna för att visa att förordningen efterlevs har fastställts (artikel 35.7 d och skäl 90), med beaktande av följande:
 - ☐ Åtgärder som bidrar till att behandlingen är proportionell och nödvändig på grundval av
 - ☐ särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål (artikel 5.1 b),
 - ☐ laglig behandling (artikel 6),
 - ☐ adekvata, relevanta och inte för omfattande uppgifter (artikel 5.1 c),
 - ☐ begränsad lagringstid (artikel 5.1 e).
 - ☐ Åtgärder som stärker de registrerades rättigheter:
 - ☐ Information till den registrerade (artiklarna 12, 13 och 14).
 - ☐ Rätt till tillgång och till dataportabilitet (artiklarna 15 och 20).
 - ☐ Rätt till rättelse och radering (artiklarna 16, 17 och 19).
 - ☐ Rätt att göra invändningar och till begränsning av behandling (artiklarna 18, 19 och 21).
 - ☐ Förhållandet till personuppgiftsbiträden (artikel 28).
 - ☐ Skyddsåtgärder för internationella överföringar (kapitel V).
 - ☐ Förhandssamråd (artikel 36).
- ☐ Hantering av risker för de registrerades rättigheter och friheter (artikel 35.7 c):
 - ☐ Uppskattning av riskens ursprung, art, särdrag och allvar (se skäl 84) eller, mer specifikt, för varje risk (obehörig åtkomst, oönskad ändring och att uppgifter försvinner) ur de registrerades perspektiv:
 - ☐ Beaktande av riskens ursprung (skäl 90).
 - ☐ Identifiering av möjliga konsekvenser för de registrerades rättigheter och friheter vid händelser, däribland obehörig åtkomst, oönskad ändring och förlust av uppgifter.
 - ☐ Identifiering av hot som kan leda till obehörig åtkomst, oönskad ändring och förlust av uppgifter.
 - ☐ Uppskattning av sannolikhetsgrad och allvar (skäl 90).
 - ☐ Fastställande av planerade åtgärder för att hantera dessa risker (artikel 35.7 d och skäl 90).
- ☐ Medverkan från berörda parter:
 - ☐ Rådfrågan av dataskyddsombudet (artikel 35.2).
 - ☐ När så är lämpligt, inhämtning av synpunkter från de registrerade eller deras företrädare (artikel 35.9).

³⁴ ISO/IEC 29134 (projekt), *Information technology – Security techniques – Privacy impact assessment – Guidelines*, Internationella standardiseringsorganisationen (ISO).